

Profileringsdesigner

EN MASTEROPPGAVE OM REKRUTTERING TIL YRKET FRA VIDEREGÅENDE SKOLE

Mari Korsgård Østvold

Master i estetiske fag, studieretning Fagdidaktikk: kunst og design

Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design

OsloMet – storbyuniversitetet, 2022

Profileringsdesigner.

En masteroppgave om rekruttering til yrket fra videregående skole.

Mari Korsgård Østvold, Kandidatnummer 24

Master i estetiske fag: Fagdidaktikk – Kunst og design, deltid

Institutt for estetiske fag, Fakultetet for teknologi, kunst og design

OsloMet – storbyuniversitetet, 2022

<https://oda.oslomet.no>

Sammendrag

Profileringsdesigner er en relativt ny yrkestittel på et eldgammelt yrke. I Norge har yrkestittelen vært skiltmaler, som seinere ble endret til skiltmaker når malerpenselen ikke lenger var det mest brukte redskapet. Dagens navn, profileringsdesigner, er ment å inkludere de nye arbeidsoppgavene dette håndverksyrket har ervervet seg som resultat av den teknologiske revolusjonen.

Med innføringen av læreplanen Kunnskapsløftet i 2008 ble det igjen mulighet for å få svennebrev i profileringsdesignfaget. Yrkesfagslinjen på videregående skole het Design og håndverk (DH). Allikevel har et mindretall av de ansatte i bedriftene jeg spurte i min spørreundersøkelse, gått videregåendeløpet for å bli profileringsdesigner. Gjennom svarene kommer det frem en tydelig yrkesstolthet. Noen av bedriftene er for eksempel familiebedrifter hvor yrket har gått i arv i generasjoner. Dagens yrkesfaglige linje Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FBIE) var ny fra skoleåret 2020/2021 og springer ut fra DH, bare fremtiden vil vise om den lave rekruttering fra videregående vil fortsette.

Masteravhandlingen drøfter tre årsaksforklaringer til at få rekrutteres fra videregående skole og inn i yrket som profileringsdesigner. Er årsaken til lav rekruttering at det er et usynlig yrkesvalg for elevene, er det de teknologiske fremskrittene som har gjort det til et yrke det er mulig å lære seg på egenhånd, eller er det rett å slett bransjen som ønsker mer kompetanse av en lærling?

Abstract

“Profileringsdesigner” is a relatively new professional title in Norway for an ancient profession. I choose to translate the Norwegian profession title to signmaker, since this seems to be the corresponding profession in the United Kingdom (National Careers Service, n.d.). In Norway, the professional title has been signpainter, which was later changed to signmaker when the paintbrush was no longer the most used tool. The current name, “profileringsdesigner”, conveys the new tasks that this craft profession has gradually included because of the technological revolution.

With the introduction of the curriculum Kunnskapsløftet in 2008, it was again possible to get a journeyman's certificate as a signmaker by entering the vocational line at Norwegian upper secondary school called Design and Crafts. A minority the participants in my survey told me they had the journeyman's certificate. From reading the reply on my survey, I still trace a clear professional pride. For example, are some signage companies' family businesses where the profession has been inherited. The current vocational studies in Norwegian upper secondary school named Hairdresser, Flowers, Interior and Exposure Design was new from the school year 2020/2021 and rises from Design and Crafts, only the future will show whether it will continue to be low recruitment from upper secondary school. In this master's dissertation I discuss three explanations for low recruitment from the vocational line. Firstly, is the reason for low recruitment that the course is an invisible career choice for the students. Secondly is it the technological advances that have made it a profession possible to learn on one's own. Or lastly, is it the Signage field that wants more competence from an apprentice?

Forord

Mine veiledere spurte meg hva min kampsak var for denne oppgaven er. Og kort oppsummert er den at elevene skal gjøre et informert valg av yrke. Jeg ønsker at undervisningspraksisen på videregående skole skal inspirere og realitetsorientere elevene. Mitt håp er at denne masteravhandlingen kan bidra til å belyse hva som kan være årsak til lav rekruttering. Det er først når en er klar over hvor skoen trykker, at en kan gjøre noe med det. Slik at de elevene som ønsker og passer til å være profileringsdesigner blir rekruttert til yrket fra videregående skole i fremtiden.

Takk til lærere, aktører i profileringsdesignbransjen for deres tid, interesse og refleksjoner. Uten dere hadde masteroppgaven min ikke blitt til. Beklager så mye om noe er feil gjengitt, jeg har gjort mitt beste for å forstå et yrke jeg synes virker jordnært, spennende og som et godt yrkesvalg.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
	Forforståelse.....	7
	<i>Tema og problemstilling.....</i>	<i>8</i>
	Avgrensning og begrepsforklaring.....	9
	Oppgavens disposisjon.....	10
2	Profileringsdesign	11
	<i>Lignende opplæringsløp.....</i>	<i>12</i>
	Mediegrafiker.....	12
	Serigraf	13
	Fagoperatør i grafisk produksjonsteknikk	14
	Grafisk designer	14
	Profileringsdesigner.....	15
	<i>Produksjons- og monteringsmetoder.....</i>	<i>15</i>
	Høytrykk	16
	Flattrykk	17
	Dyptrykk	18
	Gjennomtrykk.....	19
	Databaserte produksjonsmetoder	20
	Storformat	23
	Selvklebende folie.....	23
	Monteringsmetoder	25
3	Forskningsdesign	26
	<i>Metode.....</i>	<i>28</i>
	Kvalitativ spørreundersøkelse	29
	<i>Analysestrategi.....</i>	<i>30</i>
4	Undersøkelsen	32
	<i>Bedriftsbesøk.....</i>	<i>32</i>
	<i>Strukturen i spørreskjemaene</i>	<i>36</i>
	<i>Informanter til spørreundersøkelsen</i>	<i>42</i>
5	Drøfting	45
	<i>Et usynlig yrke.....</i>	<i>46</i>
	Yrkesfagenes status.....	53
	<i>Alle kan lære seg å trykke på en knapp.....</i>	<i>54</i>
	<i>Digitaliseringen av et håndverk.....</i>	<i>56</i>
	<i>Ønsker mer kompetanse av en lærling.....</i>	<i>58</i>

6	Idébank til undervisning og opplæring.....	65
	Serigrafisens aktualitet.....	68
7	Konklusjon.....	70
	Forskerens egenrefleksjon.....	72
	Forslag til videre forskning.....	72
8	Praktisk-estetisk del.....	73
	<i>Grafiske elementer.....</i>	<i>73</i>
	Forsiden.....	75
	<i>Utvikling av konsept for utstilling.....</i>	<i>76</i>
	Infografikk.....	76
	Moodboard.....	77
9	Vedlegg.....	83
	<i>Prosjektbeskrivelse til NSD.....</i>	<i>83</i>
	<i>Informasjonsskriv deltagerne i undersøkelsen.....</i>	<i>85</i>
	<i>Meldeskjema for behandling av personopplysninger.....</i>	<i>89</i>

1 Innledning

Forforståelse

De siste to årene har jeg undervist på videregående skole. Skoleåret 2020 til 2021 underviste jeg i programfagene Produktutvikling og produksjon (PP) og Kommunikasjon, kunde og arbeidsliv (KKA). I tillegg var jeg kontaktlærer og samarbeidet med to andre lærere som ansvarlig for undervisningen i timene Yrkesfagligfordypning Interiør og eksponeringsdesign (YFF IE).

Av utdannelse har jeg to bachelorgrader. Den første er interiørarkitektur og møbeldesign fra Kunsthøgskolen i Oslo. Den andre er faglærer i design, kunst og håndverk fra OsloMet - storbyuniversitet. Jeg er ikke profileringsdesigner, men gikk på videregående kurs II reklame/illustrasjon/design skoleåret 2006-2007. Dette faget lå under studieretning medier og kommunikasjon, men det var også mulighet til å søke seg til denne linjen fra studieretning formgivningsfag, tegning/form/farge (Kunnskapsdepartementet, 2004).

Jeg skriver denne masteravhandlingen fra lærerperspektivet, men tar også med meg min erfaring fra å være elev i formgivningsfag ved videregående skole mellom 2004-2008, denne erfaringen er subjektiv og ikke alltid overførbart. Allikevel kan jeg ikke legge fra meg denne erfaringen og forsøker å være bevisst over at den farger min tolkning av svarene i spørreundersøkelsen.

Som lærer må jeg ta innover meg skolens verdisyn. Skolens verdisyn utdypes i overordnet del (Kunnskapsdepartementet, 2017a) av lærerplanen som er styrende for grunnopplæringen i Norge. Grunnopplæringen vil si opplæringen barnet får fra 1.klasse til og med videregående, opplæring i eventuell lærebedrift hvor det undervises i arbeidslivet. Overordnet del er en presisering og utdypning av formålsparagrafen: Opplæringsloven § 1-1. Første kapittel beskriver opplæringens verdigrunnlag, det

andre går nærmere inn på prinsipper for læring, utvikling og danning og tredje siste kapittel tar for seg prinsipper for skolens praksis. Alle kapitler må ses i sammenheng og tydeliggjør skolens og bedriftens ansvar for danning og utvikling til alle deltakere i grunnopplæringen. Det presiseres at skole og lærebedrift er likeverdige læringsarenaer, men at opplæring i arbeidslivet vil i noen grad ha ulike krav og rammer enn opplæring i skolen.

Tema og problemstilling

Temaet for denne masteravhandlingen er rekruttering til profileringsdesignfaget fra videregående skolen. Med videregående skole, mener jeg både ny og eldre organisering av den yrkesfaglige linjen gir svennebrev som Profileringsdesigner. Under forrige skolereform var det lagt under linjen som het Design og håndverk, blir forkortet DH. Og nåværende linje som heter Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign, Temaet er hentet fra min opplevelse av at det er et rekrutteringsproblem, siden dette er en antagelse spør også problemstilling om det faktisk er et problem. Ved gjennomlesning av svar fra spørreundersøkelsen har jeg følt på at min antagelse er bekreftet, derfor er det viktig å også gi oppmerksomhet til de svarene som sier det motsatte: Hvorvidt det er et problem eller om det lav rekruttering uten at det er et problem.

Fordi jeg ønsket å avgrense undersøkelsen, til å konsentrere seg om undervisningspraksisen på vg1 og vg2, siden det er der jeg kan påvirke mest som lærer.

Jeg stilte meg flere forskningsspørsmål underveis. Blant disse vil jeg trekke frem: «Hvilket innhold bør undervisningen på videregående skole ha for at elevene skal ha tilstrekkelig forkunnskap innen profileringsdesignfaget før de skal ut i lærebedrift?». Og min foreløpige problemstilling da jeg laget spørreskjemaene som var: «Hvilke produksjons- og monteringsmetoder innen profileringsdesignfaget er aktuelle å presentere elevene for i undervisning på videregående skole?»

Den endelige problemstillingen er handler ikke like mye om hva, hvordan eller hvorfor det skal undervises i et innhold knyttet til profileringsdesign på FBIE, men heller om å belyse årsaker til lav rekruttering og hva som er årsak ifølge de jeg har spurt, som er lærerne og ansatte i profileringsdesignbransjen.

Problemsstillingen ble derfor formulert slik:

Hvorfor er det ifølge lærere på den videregående linjen Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign og ansatte i profileringsdesignbedrifter, lav rekruttering fra videregående skole til yrket som profileringsdesigner?

Avgrensning og begrepsforklaring

Oppgaven begrenser seg til å handle om hva *lærere* på Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign (FBIE) reflekter over opplæringen av profileringsdesign på Vg1 og Vg2 i den videregående skolen satt i sammenheng med hva ansatte i profileringsdesign-bedrifter har reflektert på tilsvarende spørsmål.

Profileringsdesignbedrifter er avgrenset til medlemsbasen til FESPA Norge og de som står oppført som lærebedrifter på nettsiden vilbli.no. Disse er valgt ut fordi de er å anse som aktuelle lærebedrifter for en elev som ønsker opplæring i bedrift. FESPA Norge og vilbli.no er nærmere beskrevet under i kapittelet 4 kalt Undersøkelsen.

Masteravhandlingen tar ikke for seg hva som kan gjøres for å orientere allmennheten om profileringsdesignyrket. Med *rekruttering* menes at det er flere elever som kan rekrutteres fra FBIE. *Lav* rekruttering er ut ifra at færre velger profileringsdesignyrket enn interiør eller eksponeringsdesign etter å ha valgt yrkesfagligfordypning Interiør og eksponeringsdesign. For at en problemstilling skal være interessant og forskbar, må den være av interesse for andre en den som gjennomfører forskningen. Med dette menes at

den bør oppfattes som viktig for dem den angår, eller at tilfører forskningsfeltet generell kunnskap (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 57). Det er derfor hensiktsmessig å se på om lav rekruttering kan defineres som et *problem*, eller om det er lav rekruttering uten at det er et problem

Oppgavens disposisjon

Kapittel 1 innleder med min forforståelse og masteroppgavens tema og problemstilling. Kapittel 2 er en teoretisk gjennomgang av opplæringsløp innenfor fagfeltet i videregående skole og produksjons- og monteringsmetoder. Kapittel 3 beskriver er vitenskapsteoretiske forankring av forskningsdesignet og beskriver fra hvilket perspektiv oppgaven er skrevet. Kapittel 4 presenterer undersøkelser som er gjort i forbindelse med denne avhandlingen. Kapittel 5 er en drøfting av svar fra undersøkelsen opp mot relevante kilder.

Kapittel 6 deler ideer og fagdidaktiske råd til opplæring innen profileringsdesignfaget i videregående skole og læringsbedrift. Kapittel 7 konkluderer tolkninger analyse og drøfting og sammenfatter såraksforklaringer på lav rekruttering ifølge lærere ved FBIE og ansatte i profileringsdesignbedrifter. Kapittel 8 handler om praktisk estetisk del av oppgaven, den viser prosessen bak forsiden og grafiske elementer. Samtidig gis det et frempek til mine tanker for utstillingen. Kapittel 9 inneholder vedlegg av meldeskjema for behandlinger av personopplysninger som ble sendt til Norsk senter for forskningsdata, prosjektbeskrivelsen og svaret med vurderingen.

2 Profileringsdesign

I dette kapittelet bli det en gjennomgang av hvordan opplæringsløpet til profileringsdesign er plassert i videregående skole i 2022 og en kort innføring i historien til denne yrkesfagslinjen. Jeg går også igjennom lignende opplæringsløp i den videregående skolen, som gir en yrkestittel som kan ses på som relevant ved ansettelse i en profileringsdesignbedrift. Kapittelet avslutter med en gjennomgang av produksjons- og monteringsmetoder innenfor profileringsdesignfaget.

På denne videregående linjen kan elevene velge mellom tre retninger å fordype seg innen på vg1: Frisør, Blomster, Interiør og Eksponeringsdesign. Du stusser kanskje over at det ikke er P i FBIE? Som du ser, har ikke profileringsdesign fått plass i navnet på den videregående linjen. Under interiør og eksponeringsdesign finnes veien til profileringsdesigner skjult. Så hvordan kan dette faget løftes frem i lyset og hvorfor skal det løftes frem? På Vg1 i timene med yrkesfaglig fordypning Interiør og eksponeringsdesign får elevene sitt første møte med profileringsdesignfaget. Det er tre yrker som skal få plass i disse timene: Interiørkonsulent, eksponeringsdesigner og profileringsdesigner.

Før 1976 var det tre mulige veier etter endt grunnskole: yrkesskole, husflidskole og gymnas. Da man i 1976 samlet disse tre veien inn under en felles videregående, var en av grunnene at man ville gi de unge muligheten til å kombinere praktisk og teoretisk utdanning. I 1976 ble husflidskolen og yrkesskolen samlet under yrkesfag, mens gymnas ble allmennfag. Under yrkesfag ble samles institusjon både kunst-, husflid- og håndverksfag, dette har gitt grunnlag til friksjon innad i de estetiske fag den dag i dag. Husflid- og håndverksfagene tok med seg en tradisjon om å verdsette nytte og funksjon, og det er i dette verdigrunnlaget at Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign har sine røtter (Nielsen, 2010).

Lignende opplæringsløp

I fortsettelsen blir det en gjennomgang av lignende opplæringsløp i dagens videregående skole og utdannelsen til en grafisk designer. Jeg ønsker å gi en oversikt over hvilke andre utdanningsløp som er aktuelle å ansette i en profileringsdesignbedrift. De har alle lignende arbeidsoppgaver som en profileringsdesigner og er aktuelle også som samarbeidspartnere. Slik jeg ser det vil disse opplæringsløpene gi relevant utdanning for en ansatt i en profileringsdesignbedrift. Jeg avslutter gjennomgangen av lignende opplæringsløp ved å se profileringsdesigner i forhold til de med lignende kompetanse for å tydeliggjøre hva som er profileringsdesignerens spesialområde.

Mediegrafiker

1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Yrkesfaglig opplæringsløp				
VG1 Informasjonsteknolog i og medieproduksjon	VG2 Medieproduksjon	Opplæring i bedrift Mediedesignfaget <i>eller</i> Innholdsproduksjonsfaget <i>eller</i> Medieteknikkfaget Fagbrev		Mulighet for påbygningsår (for å oppnå generell studiekompetanse)

Mediegrafiker var i utgangspunktet et svennebrev som hadde et bredt spekter av mulige arbeidsteder. På samme måte som profileringsdesigner favner også denne yrkestittelen bredt. Elevene som har gått innenfor dette utdanningsløpet på videregående kan jobbe med produksjon av trykksaker, webdesign, produksjon av multimedia-innhold, design for displayer på håndholdte medier og film- og TV-produksjon. Det understrekes at en mediegrafiker bør være produktiv,

problemløsende, kreativ, nøyaktig og ha et godt fargesyn (vilbli.no, u.å. b).

Opplæringssettret for Visuellkommunikasjon publiserte i januar (2022) en kunngjøring om at mediegrafikerfaget fornyes og at fra høsten 2022 vil være erstattet av tre nye fagbrev: Mediedesignfaget, Innholdsproduksjonsfaget og Medieteknikkfaget. Dette springer ut fra dagens læreplan for mediegrafikker, men det er meldt seg et behov for fordypning og spesifisering.

Serigraf

1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Yrkesfaglig opplæringsløp				
VG1 Teknologi- og industrifag	VG2 Industri teknologi	Opplæring i bedrift Serigrafifaget Fagbrev		Mulighet for påbygningsår (for å oppnå generell studiekompetanse)

En serigraf arbeider i tekstil- og trykkeribransjen. Sentrale arbeidsoppgaver er å trykke på plane, krumme og uregelmessige flater. Materialene det trykkes på kan være alt fra papir, kartong, plast, steingods, glass, metall og tekstiler. Som serigraf skal en kunne forberede seg til trykkeprosessen ved velge egnede materialer, trykkfarger, metoder, prosedyrer, maskiner, utstyr og verktøy som bør brukes for ønsket resultat. Den praktiske delen ved å klargjøre og montere trykkformer i et mangfold av produksjonsutstyr. Disse skal en kunne betjene og stille inn på de rette innstillingene, arbeidet må videre manuelt overvåkes av serigrafen for å påse at alt går rett for seg (vilbli.no, u.å. d). Sammenlignet med en profileringsdesigner er en serigraf mer spesialisert på en teknikk med de tilhørende maskinene innenfor serigrafi, mens profileringsdesigner er mer mangfoldig.

Fagoperatør i grafisk produksjonsteknikk

1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Yrkesfaglig opplæringsløp				
VG1 Teknologi- og industrifag	VG2 Industrieteknologi	Opplæring i bedrift Grafisk produksjonsteknikkfaget Fagbrev		Mulighet for påbygningsår (for å oppnå generell studiekompetanse)

En fagoperatør i grafisk produksjonsteknikk arbeider i trykkeribransjen det innebærer produksjon av all visuell kommunikasjon som trykkes. For eksempel større dekor elementer, bannere, aviser, bøker, emballasje og reklame. Utdannelsen gir kompetanse i å planlegge materialkostnader, opplag og tidsbruk sammen med farger og materialkunnskap. Fagoperatøren står også ansvarlig for kommunikasjon med kunden, pakking og distribusjon. I tillegg innehar denne utdannelsen en mer teknisk karakter og arbeideren skal kunne drifte og vedlikeholde maskiner.

Grafisk designer

Grafisk designer krever mer utdanning og er ikke en utdanning har etter å ga gjennomført videregående skole, videre utdanning kan tas på fagskole og/eller høyere utdanning. En grafisk designer jobber innenfor visuell kommunikasjon, i vid fortand kan en si at oppdraget er å formidle egne ideer ved hjelp av bilder og tekst. De jobber tett opp mot målgruppen for å forstå behovene. Som grafisk designer skal en på den ene siden kunne jobbe gjerne analytisk, abstrakt og problemløsende, men skal heller ikke være fremmed for å arbeide praktisk, estetisk og håndverksmessig (Utdanning.no, u.å.).

Yrkestittelen var opprinnelig yrkestegner fra 1937. Yrkestegner ble til grafisk designer i 1978 etter en flerårig strid innad i bransjen og avslutningsvis med med Tegneforbundet om navneforslaget norske tegnere. Kunstnerne ville ha seg frabedt å bli sammenlignet

med dette yrket (Kvaal et al., 1987). Dette er et eksempel på den interne verdistriden som yrkesfagene kan ha på grunn av sin opprinnelse i ulike tradisjoner: kunsttradisjonen og verdsetting av nytte- og funksjon innenfor yrkesfagene som du kunne lese om i starten av kapittel 2.

Profileringsdesigner

1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Yrkesfaglig opplæringsløp				
VG1 Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	VG2 Interiør og eksponeringsdesign	Opplæring i bedrift Profileringsdesignfaget Svennebrev		Mulighet for påbygningsår (for å oppnå generell studiekompetanse)

Profileringsdesigner beskrives på Vilbli.no (u.å. a) som et yrke hvor en ofte er ansatt i et privat firma som produserer og monterer opp skilt og andre profileringsløsninger for både private og offentlige bedrifter. En profileringsdesigner deltar ofte i hele prosessen, fra ide til ferdig produkt. Noen ganger vil kundene komme med tegninger og arbeidsbeskrivelser, andre ganger trenger de at profileringsdesigneren utvikler skisser og arbeidstegninger basert på kundens behov og ideer. Markedsføring i det offentlige rom er regulert av lover og regler, disse må en kunne sette seg inni og følge.

Produksjons- og monteringsmetoder

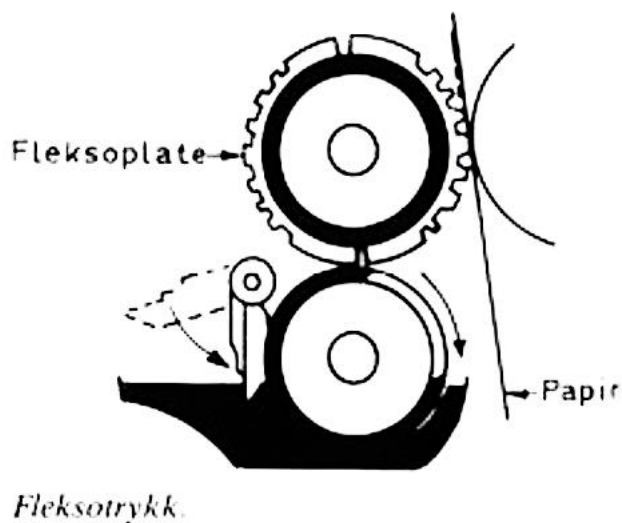
Det kommer nå en gjennomgang av de produksjonsteknikker jeg tolket var mest aktuelle ut ifra svarene jeg fra bransjen. Dette for å bidra til at de som leser denne oppgaven, som ikke nødvendigvis har sin ekspertise på dette området, lettere kan orientere seg. Men skal heller ikke legge skjul på at jeg skrev dette kapittelet også for å øke min egen forståelse, jeg har gjort mitt beste for å forstå et yrkesfag jeg på langt nær er ekspert på. Dette fordi jeg tror det er en ypperlig mulighet for elevene på FBIE til å få seg en spennende karriere innenfor et kreativt og estetisk yrkesfag.

I dag har vi fortrinnsvis tre hovedteknikker for å produsere oppkommunikasjonsløsninger; folieskjæring, fres og print (FESPA Norge, u.å. b). Jeg velger å oversette det engelske ordet print til det norske ordet trykk. Videre tar jeg utgangspunkt Kjernsmo (1989, s. 150) sin sortering av trykkemetodene, med noe justering av innholdet på databaserte produksjonsmetoder. Kjernsmo skriver kun om trykkemetoder, mens jeg ønsker i dette kapittelet å beskrive en profileringsdesigners produksjonsteknikker, ikke kun trykkemetoder. Av denne grunnen blir databaserte metoder utvidet til å inkludere Computer numerical control, CNC.

- Høytrykk (boktrykk, fleksotrykk)
- Flattrykk (Litografi, offset)
- Dyptrykk (tampotrykk)
- Gjennomtrykk (serigrafi, sjablongtrykk)
- Databaserte produksjonsmetoder (CNC, digitaltrykk, storformat)

Høytrykk

Høytrykk er en fellesbetegnelse hvor trykkfargen overført fra opphøyde felter i trykkformen og faguttrykket for trykkform er klisje. Trykkemetoder som plasseres under kategorien høytrykk er for eksempel boktrykk og fleksotrykk. I fleksotrykk eller fleksografi bruker en klisjeer av gummi eller plast, disse festes på sylindere, se illustrasjonen under. Typiske bruksområder for fleksotrykk er på emballasje, bølgepapp og tapet. Fleksografi er også en ideell måte å trykke opp aviser på, og har overtatt for offset (Kjernsmo, 1989, s. 150).

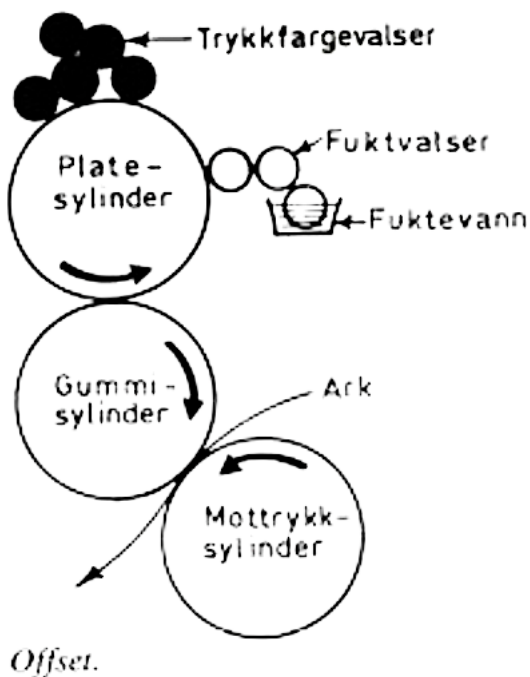

Figur 2.1 Illustrasjon av fleksotrykk hentet fra Kjærnsmo (1989, s. 150)

I dag brukes ikke boktrykk så ofte lenger, men teknikken hører til fagets historie (Kjærnsmo, 1989, s. 150). Reliefftrykk er en trykkemetode uten blekk, men hvor det brukes en opphevd metallklisje til å prege materialet. På engelsk heter denne metoden blind embossing eller blind debossing. Embossing er et reliefftrykk, det vil si at merket her hevet opp fra materialet. Det kalles debossing når trykket er en senket nedover i materialets overflate, oversatt til norsk blir det et avtrykk. Materialene som egner seg til reliefftrykk er blant annet lær eller papir. Fordelen ved denne trykkemetoden er at den gir et subtilt og elegant uttrykk som gjerne kan kombineres med andre metoder som kobberplate trykk (Die Stamping), Stempling (Hot stamping/Foil stamping/Foil Blocking) og litografi (Bernad & Westwood, u.å.).

Flattrykk

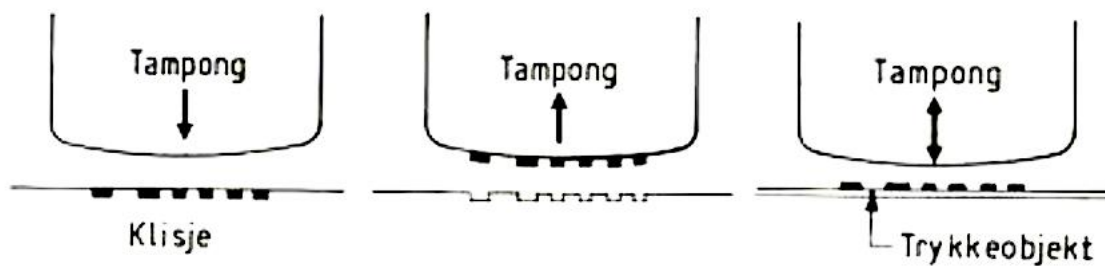
Alle flater i et flattrykk ligger i samme plan. Offset er den mest brukte metoden blant flattrykkene, en plate får fotografisk overført et bilde, tekst eller illustrasjon. Det vil si at platen er preparert på områdene som skal imot trykkfarge, resten av platen som ikke er preparat vil avvise trykkfargen fordi med jevne mellomrom blir utsatt for vann. Neste steg i trykkeprosessen til offset er at trykket blir overført til en gummivalse som igjen overfører trykket til materialet (Kjærnsmo, 1989, s. 151).

Figur 2.2 Illustrasjon av offset hentet fra Kjernsmo (1989, s. 151).

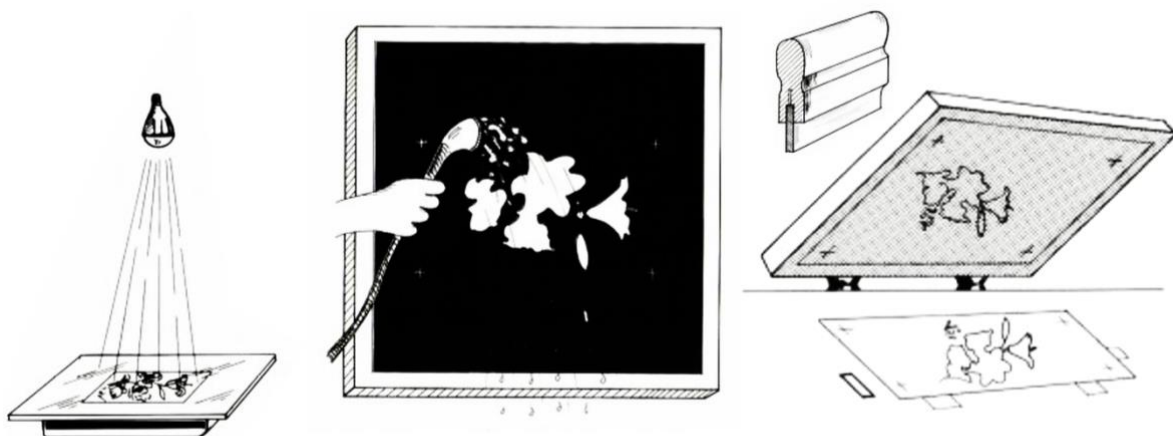
Dyptrykk

Tampongtrykk eller forkortet til tampontrykk, i denne metoden er klisjeen etset ned i en plate av stål, kobber, messing, krom eller plast (Kjernsmo, 1989, s. 151). Dette er en indirekte måte å trykke på, hvor blekket trykkes på produktet via en silikonsvamp. Denne silikonsvampen kalles tampon på engelsk, og derav navnet på trykkemetoden. Fordelen med den trykkemetoden er at silikonsvampen er fleksibel og tilpasser seg overflaten det skal trykkes på. Denne metoden gjør det mulig å trykke på runde og buede flater (IGO profil, u.å.).

Figur 2.3 Illustrasjon av tampongtrykk hentet fra Kjernsmo (1989, s. 152).

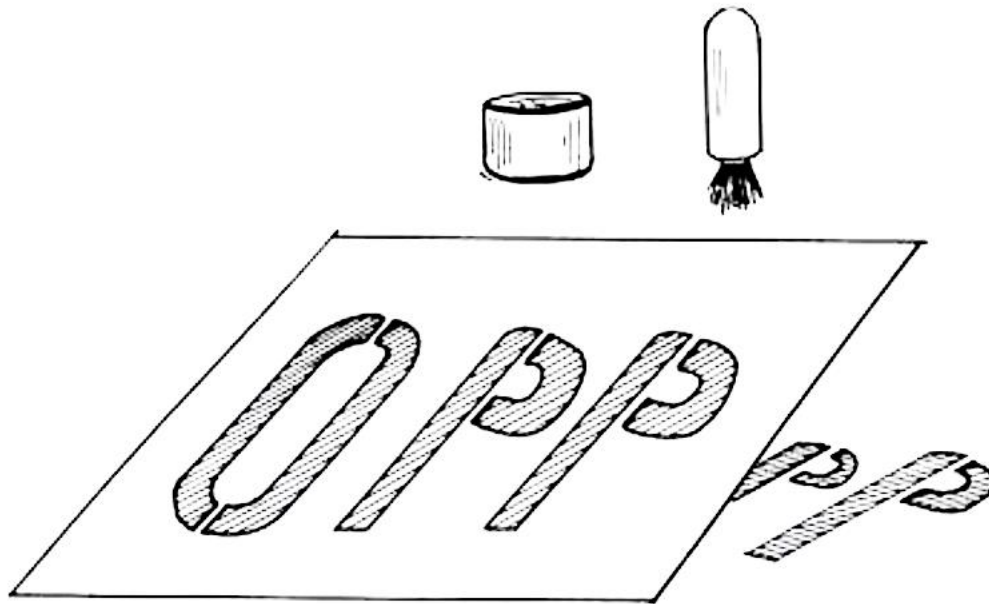
Serigrafi eller silketrykk kan brukes innenfor kunsttrykk, men er også aktuell som en industriell trykke metode. På engelsk kalles trykkemetoden for Screen printing, som henviser til den vevde duken som er spent opp inni silketrykksrammen. Det er på denne vevde duken eller nettingen at en fremkaller trykket ved å belyse fotoemulsjon, dette kalles eksponering. Fremkallingsprosessen gjør at en etterpå kan vaske ut designet, og man har da et negativt avtrykk av designet (IGO profil, u.å). Fargen eller blekket blir så påført med en håndrakel og trykke blir overført til flaten gjennom den finmaskede nettingen som ikke er tettet igjen med fotoemulsjon.

Figur 2.4 viser silketrykksprosessen fra fremkalling på illustrasjonen til venstre, i midten ses vaskeprosessen hvor trykkeformen kommer tilsyne og til høyre ses en håndrakel og silketrykksrammen rett etter trykket er blitt overført til papiret (Kjernsmo, 1989).

Sjablongtrykk er bruk av sjablong sammen med maling som påføres med en kortbustet kost eller svamp, man kan også bruke spraymaling. Sjablongen kan enten være laget av papir, metall eller plast, materialvalget avhenger av hvor mye håndtering og avtrykk den

er ment å lage. I en sjablong må frittliggende deler ha et feste, ellers faller den ut. På Figuren under viser broene som må til for å holde på plass den indre formen i O og P (Kjernsmo, 1989, s.152).

Figur 2.5 Illustrasjon av sjablongtrykk hentet fra Kjernsmo (1989, s. 152).

Databaserte produksjonsmetoder

Digitaltrykk betyr digitale bilder overført til en trykkemaskin f.eks. blekkstråletrykk eller lasertrykk og er eksempler på databaserte produksjonsmetoder, som gjerne velges for små opplag (Cicero Digital og Grafisk, u.å.).

I nyere tid har det som forkortet kalles CNC-maskiner, blitt mer og mer vanlig. CNC står for computer numerical control og beskriver en maskin der en datamaskin fører et redskap i to eller tre romakser (2D eller 3D), med høy presisjon. På denne måten, kan man i et teknisk tegneprogram konstruere formen digitalt og deretter produsere formen fysisk. Foliekuttere og laserkuttere er eksempler på produksjonsmetoder innenfor profileringsdesignfaget som bruker CNC-teknologi, disse er såkalt subtraktive, det vil si at de fjerner materialet (Varotsis, u.å.).

Mekatronikk beskriver hvordan data, styringssystemer, elektro og mekaniske systemer møtes og krysser over i hverandre i tverrfaglige ingeniørfag (Mekatronikk, u.å.). Tradisjonelt var maskinene rent mekaniske systemer, i dag finner vi svært få som er rent mekaniske. CNC-maskiner regnes som typisk mekatroniske maskiner.

Figur 2.6 Venndiagram som visualiserer mekatronikk (Mekatronikk, u.å.)

Transfertrykk eller overførselstrykk, er en godt egnet trykkemetode for flerfargede og detaljerte trykk. Først skjer en digital overføring ved utskriften av et speilvendt av bilde på et overføringspapir. Så utføres en manuell overføring ved at dette arket legges på tekstilet i en varmpresse og trykket overføres til tekstilet ved hjelp av høy temperatur. Transfertrykk kan overføres til tekstil med 100% naturfiber som for eksempel bomull, men også til ulike type kunstfiber blandinger så lenge de tåler temperaturen som skal til for smelte trykke over til tekstilet (IGO profil, u.å.).

Sublimasjonstrykk er trykketeknikk som har lignende prosess som transfertrykk, da det først skives ut et digitalt bilde som overføres med varmpresse på overflaten. Forskjellen

ligger i hva som binder trykket til flaten. Ved sublimasjon skjer overføringen ved at fargestoffet går over til gassform ved en bestemt temperatur og lar seg binde med polyesteroverflaten. Dette er en særegen prosess fordi fargestoffet som brukes til sublimasjonstrykk ikke er innom flytende tilstand. Den kjemiske prosessen er avhengig av at polyesterens åpner seg ved en bestemt temperatur for så å absorbere fargestoffet, derfor kan ikke rene naturfiber brukes i denne prosessen. Ved nedkjøling setter fargen seg og er å anse som del av overflaten. Dette gjør trykket svært holdbart og vaskeekte (IGO profil, u.å.). Ved å legge et tynt polyesterlag på tekstil av naturfiber, keramikk eller andre overflater kan man i prinsippet påføre sublimasjonstrykk alt. Men trykket ligger da i overflaten som en del av polyesterlaget, siden materialet i seg selv ikke inneholder polyester (Coastal Business Supplies, u.å.).

Lasermaskinen (også kalt laserkutter eller -skjærer) er ingen ny teknologi, den er faktisk over 30 år gammel. Den har imidlertid blitt mer tilgjengelig fordi den er blitt billigere og mer brukervennlig. I prinsippet kan en si at en lasermaskin fungerer på samme måte som en vinylskjærer, den brenner seg igjennom materialet med en laserstråle, mens vinylskjæreren kutter igjennom folien med en kniv (Skaperskolen, u.å.). Begge maskinene jobber i X/Y akser og bruker vektor for å forstå hvor de skal føre kniven eller strålen. Lasermaskinen kan ikke bare kutte, den kan også gravere. Dette er en teknikk som er populær til firmagaver eller reklameartikler. IGO profil (u.å.) foreslår firmaets logo, eller personlig navn inngravert. Denne produksjonsmetoden tillater relativt små detaljerte design, gir et resultat som er ripebestandig og ofte elegant utseende. Lasergravering kan ikke bli gjort i farger, fargen gis av materialets egenskaper, altså hvordan det reagerer på å bli brent. Med et materiale som har lagvis oppbygning, for eksempel en bokpapp kan ha blåfarget overfalte og hvit kjerne. Laseren vil da kunne brenne vekk øverste lag og gjøre neste lag synlig.

Et annet relevant bruksområde av lasermaskin er ved merking av utstyr som tilhører bedriftene. Unique Identification (UID) er et program som er utviklet av det amerikanske

forsvarsdepartementet til å bruke på eiendelene til den amerikanske regjeringen. Lasergravering er en effektiv og permanent måte å merke bedriftenes nyinnkjøpte eiendeler, enten ved å grave rett på produktets overflate eller på en UID-etikett som ikke kan fjernes (Epilog Laser, u.å.). Tyverisikring, sikkerhetsmerking og inventarkontroll er kanskje litt på siden av hva en vanligvis ser en profileringsdesignbedrift tilby. Jeg tenker at dette helt klart kunne vært en nisje av markedet en kan vurdere å tilby sine kunder for å få maksimal fortjeneste ut av å investere i en lasermaskin.

Profilering på klær har både en indre og ytre profileringsverdi for bedriften. Ansatte kan få økt tilhørighet til bedriften, samtidig som det gjør bedriften mer synlig og profesjonell. Klær kommer i ulike modeller og materialer kvaliteter, og profilering på kan påføres enten som transfertrykk eller som broderi. Broderi er varig løsning, men man på huske at nålen perforerer tekstilet, så det vil for eksempel ikke være en god teknikk om logoen skal settes på en ytterjakke som skal være vann- og vindtett (Wright, 2018).

Storformat

Storformat er en produksjonsmetode hvor en skriver ut mediet på rull. Dette en metode som blant annet brukes i produksjon av plakater, bannere, rollups, folie, flagg med mer. Denne metoden har nesten ingen størrelse-begrensing i høyden, og fordi den kan oppbevares på rull er passende metode for materiell som skal fraktes eller oppbevares (Cicero Digital og Grafisk, u.å.).

Selvklebende folie

Selvklebende folie hadde sitt inntog på 60tallet. Det amerikanske firmaet 3M presenterte den selvklebende pvc-folien til det skandinaviske markedet. Dette var folie som kunne fås i sort eller hvit og var laget for å være et underlag en kunne påføre serigrafiske trykk. De påfølgende årene poppet det opp en rekke nye folieprodusenter

og fargene ble utallige. Den nye metoden fikk rask innpass hos bedriftene og åttitallet hadde nesten alle profileringsbedrifter sin egen vinylskjærer (Grølsted, 2010, s. 71-74).

I forbindelse med selvklebende folie er det også verdt å nevne helfoliering av bil, siden dette blir mer og mer populært. Dette er helt annen type folie som er mer fleksibel for å kunne forme seg etter krummede flater. Det er flere grunner til å foliere bilen og det er utviklet ulike folie kvaliteter for å dekke de ulike behovene. Standard folie i sort eller hvit er det de fleste kundene er på jakt etter, dette kan være fordelaktig for eksempel på en leasing bil. Folien vil beskytte lakken mot riper og mekanisk slitasje, og man slipper høye reparasjonsregninger ved tilbakelevering av bilen etter endt leieforhold. Karbonfolie er brukt til mindre detaljer som speil, panser og tak, og gir et såkalt sporty preg. Reflex folie brukes gjerne på reklamebiler. På reklame biler det også vanlig å bruke reklamefolie som er printet folie, det vil i prinsippet si at en kan skrive ut hvilket som helst design på folien. Dette kan igjen kombines såkalt skåret eller printet dekal, som er slik jeg forstår det et faguttrykk for klistremerke eller transfer (Signmaker.no, u.å.).

Disse kutterne gjorde utskjæring av tekstlinjer og dekorasjoner mer økonomisk og ikke minst effektivt. De fleste skilt og biler ble på 80tallet heller belagt med folie heller enn å bli lakkert og erstattet penselens rolle så og si helt. Det var forventingen av effektiv produksjon som ofte var en avgjørende faktor for at foliering utkonkurrerte lakkering og penselen var ikke lenger det primære verktøyet. Rullebordet ble også oppfunnet i denne perioden, bordet gjorde påføringen enklere og en kunne forvente perfekt resultat hver gang (Grølsted, 2010, s. 71-74).

Det første merket med klister var et papirmerke med klister på baksiden produsert i 1840 (Wright, 2019). Det kommersielle klistremerket om først i 1935 het Kum Kleen Products, disse var avtakbare, sikler på rull. Oppfinneren var Ray Stanton Avery (Avery Dennison Corporation, u.å.). I dag kommer klistremerker kommer i ulike kvaliteter og i utallige former. Hvis man f.eks. behandler vinyl-klistremerkene med et lag med kunstig

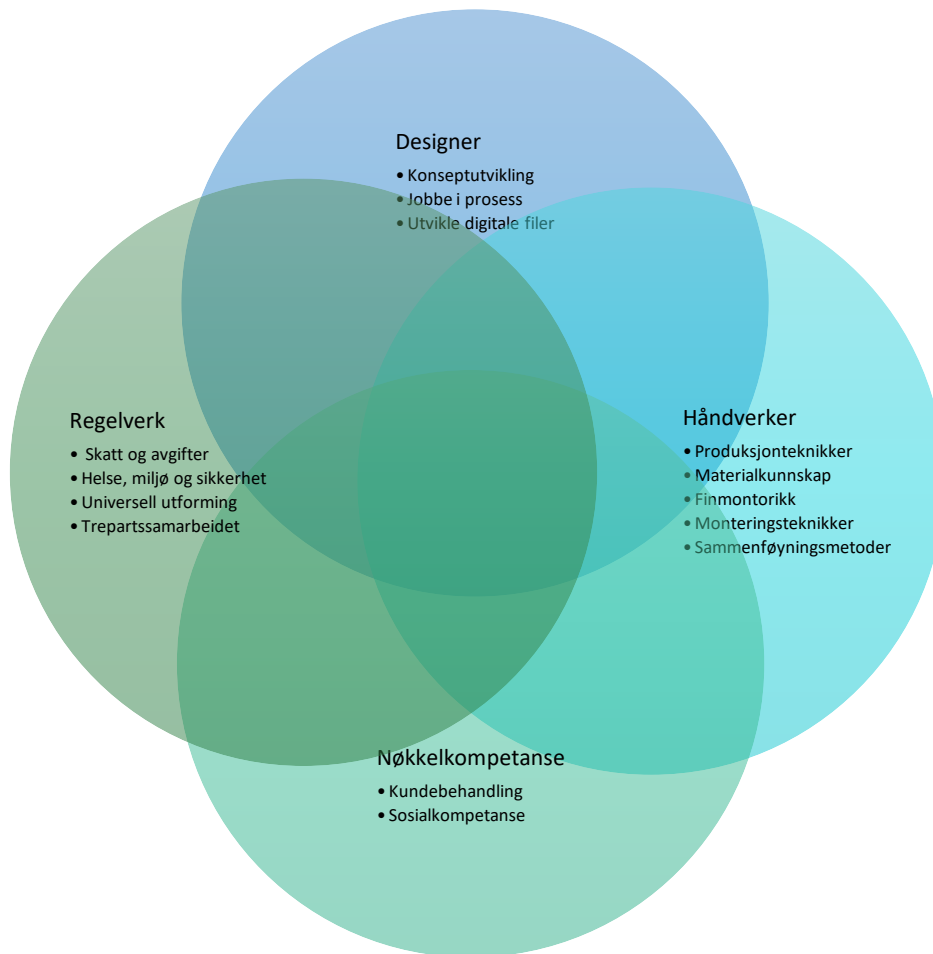
harpiks, får man en blank kuleformet overflate. Denne teknikken kalles doming og gjør klistremerkene er ripebestandig og vanntette (IGO profil, u.å.).

Monteringsmetoder

Som profileringsdesigner skal man ikke bare produsere profileringsmaterialet. Faget innebærer også å dra ut til kundene og montere opp. Monteringsmetoder for å sette opp skilt på fasader, tak og på stativer. Å kunne bruke drill, stige, å kunne kjøre en større varebil, sveising, ha nok materialkunnskap til å velge passende sammenføyningsmetode for å feste ulike typer materialer sammen, å kunne fundamentere et utendørsskilt kommer godt med i hverdagen til en profileringsdesigner.

Faget møter flere etiske problemstillinger i arbeid med visuelle kommunikasjonsløsninger i det offentlige rom. Universell utforming i det offentlige rom er en sentral del av en profileringsdesigners arbeidsoppgaver. Profileringsprodukter og -metoder påvirker miljø og sosiale forhold, fagspesifikk kompetanse i er å vise toleranse gjennom kundebehandling og i møte med kulturelt mangfold, forbrukermønstre og kundenes behov. Som ferdig utdannet profileringsdesigner skal en også ha kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv (Kunnskapsdepartementet, 2017b).

Montering av skilt i offentlig rom er regulert, i Oslo kommune er gjelder skilt- og reklameplan utviklet av Plan- og bygningsetaten (2013). Denne inneholder vedtekter og retningslinjer som er juridisk bindende. For eksempel gjelder det ved montering av skilt på fasades i det offentlige rom, retningslinjene forteller om størrelser, farger annet som profileringsdesignen må forholde seg til ved et slikt oppdrag.

Figur 2.7 Her er et egenkomponert venndiagram som et forslag på å vise profileringsdesignerens kompleksitet.

3 Forskningsdesign

I kapittel 3 vises den vitenskapsteoretiske forankringen av forskningsdesignet og fra hvilket perspektiv oppgaven er skrevet. Jeg ønsker i denne oppgaven å gjøre en komparativ undersøkelse mellom empiri innhentet fra ansatte i

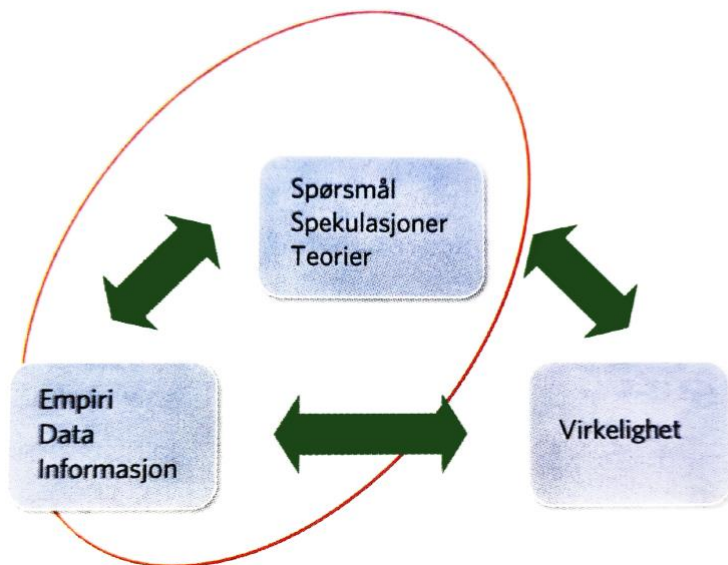
profileringsdesignbedrifter og lærere den yrkesfaglige Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign på videregående skolen.

Det er hovedsakelig to kunnskapssyn innenfor den vitenskapeteoretiske felt som er gjeldende i dag. Disse kan I følge Fleetwood og Willmott (2005, sitert i Alvesson & Sköldbberg, 2018, s. 64-65) ses på som to motpoler. Altså de er svært forskjellige syn på virkeligheten. Delanty (2005, sitert i Alvesson & Sköldbberg, 2018, s. 64-65) argumenterer for at det finnes radikale versjoner av begge kunnskapssyn og disse ofte ender i svært forskjellige studier. Det er allikevel mulig å hente det beste fra begge perspektivene om man velger en mer moderat tilnærming. En sosialkonstruktivistisk virkelighet er en virkelighet som er definert av sosialaspektet og de konstruktive prosessenes utfall er avgjørende. Kritisk realisme på sin side nedtoner dette for å kunne konsentrere seg om de underliggende strukturer og/eller mekanismer som undersøkelsen har.

Det er flere som har påpekt at en ikke må redusere den sosiale virkeligheten til en diskurs (Fairclough, Bhaskar, Jessop & Sayer sitert i Skrede 2017, s. 80). I det ligger det at en innimellom må ta stilling underveis i drøftingen, alt kan ikke være relativt. Noen tolkninger jeg gjør meg av svare fra undersøkelsen er mer gyldige en andre. Kaiser (2015) en må være klar over at forskerens verdisyn vil påvirke forskningen. I min rolle som lærer skal jeg skal overordnet del i læreplanen være styrende.

Metode

Forskningsbasert kunnskap skiller seg fra de spørsmålene vi vanligvis stiller oss i hverdagen med sin strategi for å tilnærme seg virkeligheten. Forskeren velger en vitenskapelig metode for å frembringe gyldig og troverdig kunnskap om virkeligheten. (Jacobsen, 2015, s. 13-15). Figur 4 viser hvordan forskningsspørsmålet i denne masteravhandlingen er knyttet til min forståelse av virkeligheten som lærer i skolen. Og at de i denne i denne masteravhandlingen blir satt i sammenheng og tolket sammen med empirien fra undersøkelse og akademisk teori. Den røde ringen markerer altså vitenskapelige metodens felt og understreker at en masteroppgave ikke er evig sann eller en fast virkelighet, men en tolkning av forskeren.

Figur 3.1 Forholdet mellom virkelighet, empiri og teori, ringen markerer metodens domene (Jacobsen,2015, s. 15).

Kvalitativ spørreundersøkelse

Metoden jeg valgte for å få inn empirisk data var kvalitativ spørreundersøkelse. Denne metoden gir ikke anledning til at forskeren følger opp svarene underveis, det ender derfor med at en ofte ikke får så utfyllende svar som en ville fått ved et intervju. Fordelen er imidlertid at det kan sendes ut til mange personer, slik at jeg kunne få flere svar enn ved intervju. En kvalitativ spørreundersøkelse skiller seg fra kvantitativ spørreundersøkelse ved at spørsmålene åpne. Et åpent spørsmål er et spørsmål det ikke er naturlig å svare ja eller nei på. Og at den er utformet slik at informantene kan skrive fritekst og typisk ikke være et skjema med avkryssingsbokser. Hvordan spørsmålene er formulert vil påvirke hvor gode svar en får (Anker,2020, s. 39).

Hensikten med datainnsamlingen var å utvikle kunnskap om hva som kan ha vært til hinder for at ikke flere videregåendelever som gikk linjen Design og håndverk (DH) og i noen grad den nye linjen Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign (FBIE) valgte å bli profileringsdesignere. Ved å velge kvalitativt spørreskjema som datainnsamlingsstrategi fikk jeg mulighet til å sende ut til mange, selv om intervju gir i større grad frihet enn et spørreskjema (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78). Det skal sies at jeg ved oppstart av undersøkelsen ikke nok oversikt til å kunne velge ut kandidater til dybdeintervju, men innså at intervju kunne ha bidratt til å belyse problemstillingen min ytterligere. Derfor valgte jeg å legge inn en forespørsel om de var villige til å stille til et intervju. Her fikk jeg mange positive svar. Det ble dessverre for omfattende å også skulle utforme intervju med påfølgende transkripsjon.

I februar 2022 ble jeg kontaktet på e-post av Bent Løvstad som er leder for opplæringskontoret i Østre Toten. Han hadde blitt bevisst på min undersøkelse gjennom en av profileringsdesignbedriftene som hadde mottatt mitt spørreskjema. Dette resulterte i en mulighet for en digital samtale på Microsoft Teams 9. februar 2022. Denne digitale samtalen inneholdt et handlingsrom hvor vi begge kunne justere dialogen med formål i å forstå eller beskrive mer i dybden. Etter samtalen fulgte jeg opp

med å skrive et referat og spurte han om han var enig i at dette oppsummerte innholdet i vår samtale. I tillegg spurte jeg om tillatelse til å bruke det vi hadde snakket om. Jeg fikk tillatelse til å henvise til samtalen og han hadde ikke et ønske om å være anonym, jeg kan vise frem e-post korrespondansen om det skulle være behov. Jeg valgte å bruke denne digitale samtalen som et supplement til det kvalitative spørreskjema.

Utgangspunktet for utforming av spørreskjemaene var problemsstillingen: «Hvilke produksjons- og monteringsmetoder innen profileringsdesignfaget er aktuelle å presentere elevene for i undervisning på videregående skole?» og profileringsdesignfagets relevans og sentrale verdier slik de står beskrevet i den nye læreplanen som blir gjeldene fra august 2022. Lærebedriftene som tar imot elevene som lærling i 3. og 4. år, skal forholde seg til (Kunnskapsdepartementet, 2017b).

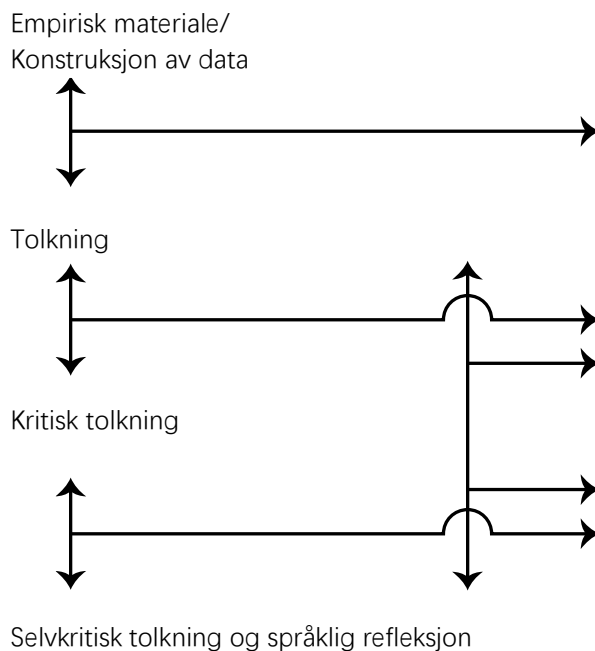
Analysestrategi

Alvesson og Skjöldberg (2018, s. 332) gjorde meg bevisst på at det finnes et mange måter jeg kan tolke empirien, men at det er gjennom å være bevisst på min egen forforståelse at jeg kan holde meg åpen for at det empiriske materialet kan overraske meg. I mitt fortolkningsgrunnlag kan jeg ikke ta for meg alle svarene, jeg må velge noen svar. I første analysefase sorterte jeg svarene ut ifra hvor reflekterte svarene fra informantene var.

En svakhet ved å bruke spørreundersøkelse som datainnsamlingsstrategi er at det står utenfor min kontroll hvor kort eller langt svaret blir. De svarskjemaene jeg opplevde var lengre og mer gjennomtenkte markerte jeg med en stjerne på fremsiden. De skjemaene som hadde interessante poenger i enkelte svar, fikk et kryss på fremsiden. De svarskjemaene som inneholdt korte svar uten begrunnelser, ble ikke merket. I tillegg markerte jeg tekst underveis i gjennomlesningen, som ga meg ny innsikt.

I analysefase 2 valgte jeg å gjøre en kondensering, det vil si at jeg oppsummerte for meg selv hovedinnholdet det empiriske materialet jeg satt med. Ut ifra denne tolkningen satte jeg ned og beskrev hovedkategorier av årsaksforklaringer som jeg opplevde gikk igjen i svarene (Anker, 2020, s. 73-75). Disse hovedkategoriene kan du lese mer om i starten av kapittel 4.

TOLKNINGSNIVÅER

Figur 3.2 er fritt oversatt fra tabell i Alvesson og Skjöldberg (2018, s. 336)

Refleksjon:

Mangfold av fortolkninger som tar hensyn til alle de ulike måtene en kan se på empirien.

Hold deg åpen for muligheten til å bli overrasket av det empiriske materialet.

Favorisering av utvalgte fortolkninger. Gir et fortolkningsgrunnlag.

ANVENDE METATEORI

- En negativ av fortolkninger som bekrefter tolkningene av data (et radikalt forskjellig syn på virkeligheten)
- ta hensyn til hvorfor visse fortolkninger dominerer
- presentasjon av motforestillinger; en diskusjon av vinnere og tapere som resultat av fortolkningen.

FORSKERENS EGENREFLEKSJON

- Hvilke elementer dominerer i tolkningen
- identifisering av kritiske refleksjoner og potensielt problematiske former for autoritet
- en åpenhet for andre representasjoner, fortolkninger og konklusjoner enn de som ble favorisert.

Metateori er en alternativ teori som er radikalt forskjellig fra den opprinnelige teorien jeg allerede har tatt i bruk. Ved å anvende metateori kan en ta hensyn til hvorfor visse fortolkninger dominerer. Jeg kan gjennom metateorien bli presentert for motforestillinger og bli bevisst på hvem som er vinnere og tapere i den tolkningen jeg har gjort av empirien. Dette skjer på det kritiske tolkningsnivået, og viser potensielt

problematiske former for autoritet. Jeg kan vise egenrefleksjon ved å reflektere over hvilke elementer som dominerer tolkningen.

Grounded theory (GT) er ifølge Walsh med flere (gjengitt i Alvesson og Skoldberg, 2018, s. 69) en systematisk produksjon av teori fra data som er blitt systematisk innsamlet. Denne metoden blir også beskrevet som konstant komparativ analysemetode. Det er en metode som er utviklet innenfor Grounded theory, men kan brukes som analysemetode i kombinasjon med andre vitenskapsteorier (Glaser og Strauss sitert i Postholm & Jacobsen, 2018, s. 141).

4 Undersøkelsen

I dette kapittelet presenterer jeg mine undersøkelser i forbindelse med denne avhandlingen. Først presenterer jeg bedriftsbesøket jeg gjorde som en forundersøkelse. Videre blir det presentert ulike motiver og baktanker ved å stille de ulike spørsmålene i den kvalitative spørreundersøkelsen.

Bedriftsbesøk

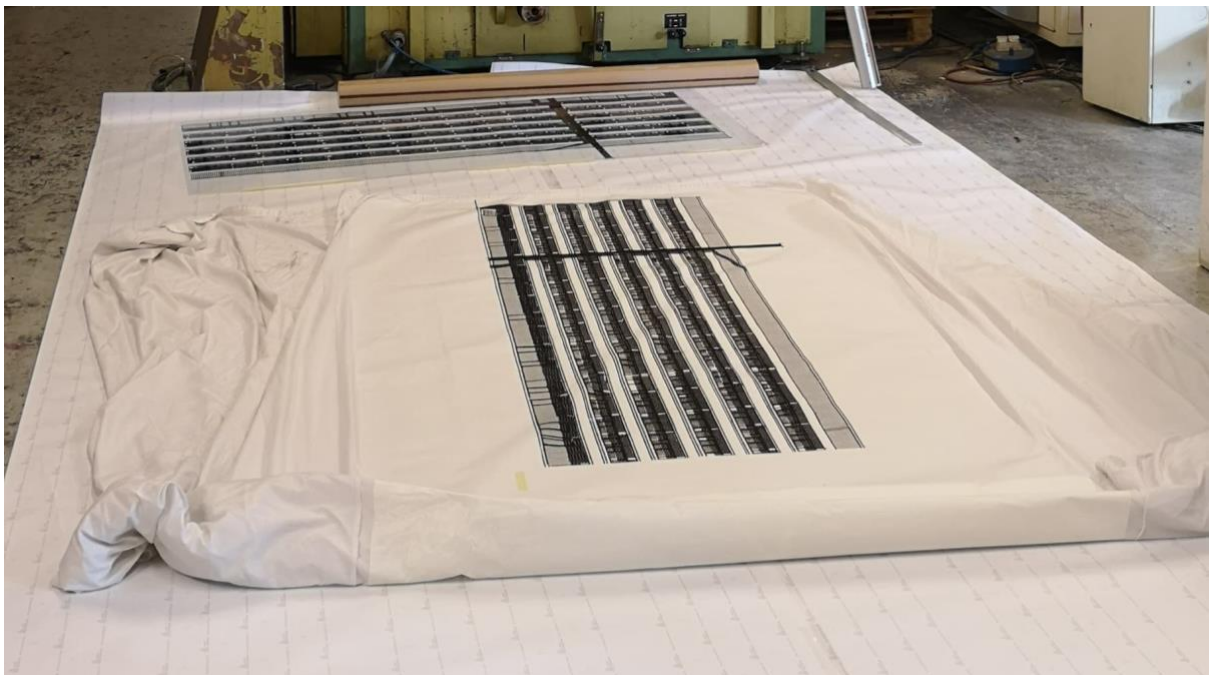
Siden jeg aldri har jobbet som profileringsdesigner ønsket jeg å foreta et bedriftsbesøk. Etter å ha lest meg opp på profileringsdesignbedriftene i mitt nærområde på internett, falt valget på en liten bedrift i Oslo med 7 ansatte. De har spesialområde serigrafi eller silketrykk, men jobber i tillegg med folie og plotting av større bannere. Jeg fikk være hos dem en hel dag og ta del i arbeidet med silketrykk på en flere meter lang gardin. De fortalte at de har flere kunstnere blant sin kundemasse på grunn av sin ekspertise innenfor serigrafi. De hadde på den måten posisjonert seg i en nisje av markedet hvor det ikke var mange konkurrenter her på Østlandet. Det er fra dette bedriftsbesøket at min undring om serigrafi var en aktuell produksjonsmetode å presentere for elevene på videregående. Forsidebildet er laget med utgangspunkt i et av bildene jeg tok hos denne bedriften.

Figur 4.1
Silketrykkrammen står oppstilt på høykant, klar til bruk (eget bilde, 2021).

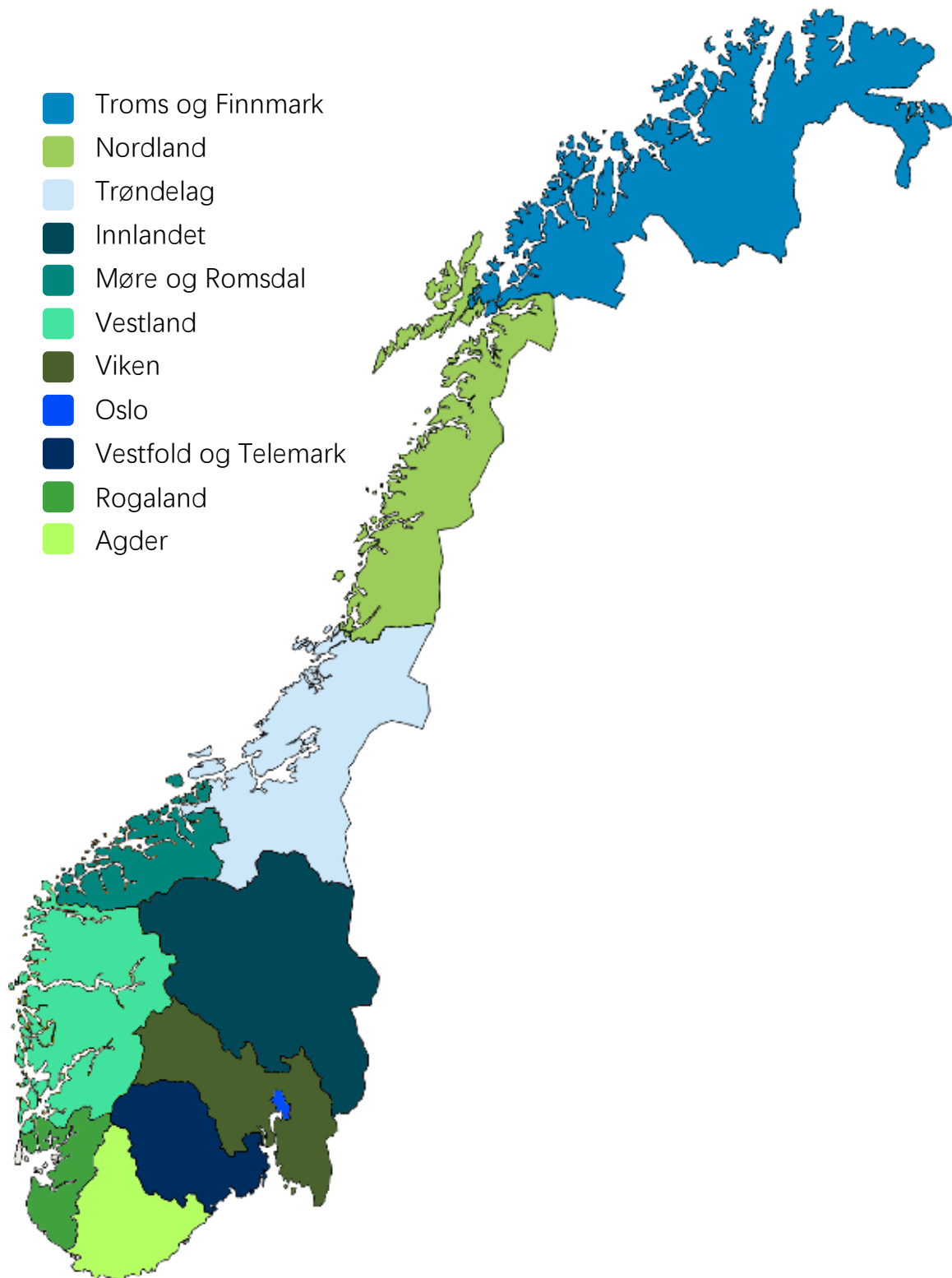

Figur 4.2 Dette er et nærbilde av silketrykket, som ble tatt rett etter at trykkeprosessen var blitt gjennomført (eget bilde, 2021).

Figur 4.3 Gardinen ligger her til tørk på gulvet, da dette var den eneste flaten i verkstedet som var stor nok (eget bilde, 2021).

Norges fylkesgrenser ved undersøkelsens gjennomføring

Figur 4.4 Legger ved kart med oversikt over dagens fylkesgrenser, hvis de skulle forandre seg i fremtiden. Illustrasjonen tar utgangspunkt i kart funnet hos på Regjeringen (2019) sine nettsider.

Undervisningen på Vg1 skal dekke kompetansemålene for Frisør, blomster interiør og eksponeringsdesign. I løpet av det første året skal undervisningstiden i programfagene, Produktutvikling og produksjon (PP) og Kommunikasjon, kunde og arbeidsliv (KKA), fordeles mellom alle disse yrkesområdene. Og i Yrkesfagligfordypning Interiør og eksponeringsdesign (YFF IE) skal tiden igjen fordeles imellom tre fagområder: interiør, eksponering- og profileringsdesign.

Før jeg sendte ut undersøkelsen gjorde jeg meg noen tanker om hva som kunne være argumentene som avgjorde utvelgelsen av hva, hvordan og hvorfor en velger å undervise i relatert til profileringsdesignfaget, altså en hypotese. En hypotese viser til en antatt og foreløpig, men rimelig forklaring på et spørsmål. Hypotesen må videre etterprøves empirisk, empiri er innhenting av data, i mitt tilfelle gjennom et digitalt spørreskjema. Ved å formulere hypoteser danner jeg meg et bilde av hva jeg forventer å få som svar (Christoffersen & Johannssen, 2012, s. 26).

I utgangspunktet kunne jeg se for meg to begrunnelser for utvelgelsen av hvilke teknikker å introdusere elevene for på Vg1 og Vg2. Den første begrunnelsen var at elevene skal møte godt forberedt til læretiden i bedrift, altså at de har nødvendige forkunnskaper. Den andre begrunnelsen for valg av teknikker er at teknikkene elevene møter i undervisningen på første og andre studieår skal gjøre at elevene får øynene opp for yrkets mange muligheter, altså gi motivasjon og lærelyst.

Siden det er viktig for meg at det ikke blir skapt et urealistisk bilde av hva det vil si å være profileringsdesigner. Eksempelvis, så er ikke oppdrag fra kjente kunstnere hverdagskost for den gjengse profileringsdesigner, selv om bedriftsbesøket jeg gjorde i november 2021, viser at en kan spesialisere seg innenfor dette. Først hadde jeg altså et håp om å kunne formulere et fagdidaktisk svar med hva, hvorfor og hvordan undervisningen på vg1 og vg2 bør være for å rekruttere elever inn i yrket som

profileringsdesigner. Jeg har innsett at profileringsdesignbransjen er for mangfoldig. De produksjons- og monteringssteknikkene som er aktuelle for en profileringsdesignbedrift er helt uaktuelle for hva en annen. Det er ville derfor ikke være mulig å finne et sett med metoder, jeg valgt derfor heller å lage en idebank til undervisning og opplæring i profileringsdesign. Denne kan du lese mer om i kapittel 6. Kanskje kan dette kapittelet være til inspirasjon til en delingskultur på landsbasis, på tvers av videregående skoler som tilbyr linjen Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign.

Strukturen i spørreskjemaene

Det er to ulike spørreskjemaer som begge inneholdt 12 spørsmål. Spørsmålene jeg stilte lærerne på videregående og de som jobber i lærebedrift skulle være sammenlignbare, derfor var min tanke at det var hensiktsmessig å ha strukturen som et spørreskjema tilbyr. Strukturen håpet jeg ville gjøre svarene fikk inn kunne drøftes opp mot hverandre. Det blir nå en gjennomgang av strukturen på spørsmålene i de to spørreskjemaene jeg sendte ut. De blir satt ved siden av hverandre slik at de kan ses i sammenheng. I venstre kolonne står spørsmålene som gikk ut til ansatte i profileringsbedrifter, mens spørsmålene som er plassert i høyre kolonne, er spørsmålene som gikk ut til lærere som underviser Vg1 FBIE og Vg2 Interiør og eksponeringsdesign.

Noen av spørsmålene er helt like, da er det en sammenslått felles celle med spørsmålet slik det var formulert til begge målgrupper. Et grep jeg gjorde for å prøve å motvirke at jeg skulle få korte svar uten begrunnelse eller utdypning, er å legge til en tekst i kursiv ved alle spørsmål. Den skråstilte teksten inneholdt oppfordringer om å begrunne og/eller en forklarende tekst om hva spørsmålet spør etter. En av svakhetene ved kvalitative spørreundersøkelser er at det ikke er anledning til å spørre utdypende spørsmål. For å ha muligheten til å spørre utdypende spørsmål i ettertid, har begge spørreskjemaene valgfritt spørsmål om informanten er villig til å stille til dybde intervju.

Jeg brukte tabell med to kolonner som verktøy underveis mens jeg formulerte spørsmålene til spørreskjemaene. Tabellen gjorde det lettere å se om spørsmålene var sammenlignbare, siden dette var viktig for videre komparativt analysearbeid. De spørsmålene som er ulikt formulert av den årsak at det ikke ville være naturlig å spørre å stille en lærer og en profileringsdesigner det samme spørsmålet. Begge spørreskjemaer startet med en samtykkeerklæring, innstillingene på dette spørsmålet var satt til obligatorisk og måtte hakes av før man kan gå videre i spørreskjemaet.

Ansatte i profileringsdesignbedrifter	Lærere som underviser i profileringsdesign på Vg1 FBIE og Vg2 Interiør og eksponeringsdesign
<p>Samtykkeerklæring:</p> <p>Jeg har mottatt forstått informasjon om prosjektet Rekruttering til profileringsdesignfaget, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker ved å bevare spørsmålene i spørreskjema og at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.</p>	

I første spørsmål spør jeg etter navn på arbeidstedet for å kunne plassere informantene geografisk. Hensikten var å ha nok informasjon til å drøfte geografiske forskjeller eller å kunne se hvilken nisje av markedet profileringsdesignbedriften representerte, hvis det skulle være av interesse for å gi en dypere tolkning av svaret meningsinnhold.

Arbeidssteder og stedsnavn i informantenes sine svar er i gjengivelsen av sitatene anonymisert, dette er fordi jeg ikke ønsker at skoler eller bedrifter skal henges ut i avhandlingen som følge av hvordan jeg tolker deres svar. En annen begrunnelse for at jeg lovet informantene anonymisering var fordi jeg håpet det ville genere flere ærligere svar, hvor de ikke trenger å tenke på om de sverter bedriften eller skolens omdømme.

De to neste spørsmålene handler også informanten som yrkesutøver I spørsmål nummer to ønsket jeg å få informasjon om erfaring og fagkompetanse. Mens tredje spørsmål ønsker å hente ut mer detaljert informasjon om hvilke produksjons- og monteringsmetoder som denne informanten har jobbet med.

DEG SOM YRKESUTØVER:

1. Hva heter profileringsdesignbedriften du jobber i?

Navnet på bedriften vil i selve masteravhandlingen bli anonymisert, da hensikten er geografiske forskjeller og å se på hvilken nisje av arbeidsmarkedet profileringsbedriften du jobber i dekker.

1. Hvilken videregående skole jobber du på?

Navnet på skolen vil i selve masteravhandlingen bli anonymisert, da hensikten er geografiske forskjeller og å se på hvilken nisje av arbeidsmarkedet skolen du jobber i dekker.

2. Hvordan ble du profileringsdesigner og hvor lenge har du jobbet i yrket?

Gikk du videregående løpet eller kom du inn i faget på andre måter?

2. Hvordan endte du opp med å undervise elevene i profileringsdesignfaget?

Gikk du videregående løpet eller kom du inn i faget på andre måter? Har du jobbet som profileringsdesigner, hvis ja i hvilken bedrift og hvor lenge?

3. Hvilke tekniske produksjons- og monteringsmetoder har du jobbet med i din karriere?

Rams opp alle du kommer på.

3. Hvilke tekniske produksjons- og monteringsmetoder har du jobbet med i din karriere som lærer og/eller profileringsdesigner?

Rams opp alle du kommer på og spesifiser gjerne om det er som lærer eller profileringsdesigner.

De neste syv spørsmålene i undersøker hypotesen om at det er et rekrutteringsproblem. Spørsmål 4,8,10 og 11 henger handler litt om det samme, det handler om hva og hvordan og hvorfor noen oppgaver eller undervisningsmetoder er mer aktuelt innenfor opplæring i yrkesfaget. Og er de spørsmålene som i størst grad forsøkte å innhente empiri som kunne belyse den foreløpige problemstillingen: «Hvilke produksjonsmetoder innen profileringsdesignfaget er aktuelle å presentere elevene for i undervisning på videregående skole?». Fjerde spørsmål ønsker å undersøke om informantenes tanker om hva som er nye å spennende metoder for øyeblikket.

Spørsmål 7 spør informantene direkte om de har opplevd en endring i antallet elever som blir rekruttert til faget. I dette spørsmålet ønsker jeg å se om det er hold i min hypotese om at det er et rekrutteringsproblem, dette for å avkrefte eller bekrefte den. Ved å be informanten fortelle hva de tror er årsak til nedgang/oppgang eller stabilt søkertall ønsket jeg å undersøke om de kanskje også kunne ha andre årsaksforklaringer.

Spørsmål 9 undersøker om det er fagkunnskapen som er årsak til rekrutteringsproblemet, holder opplæringen i videregående skolen mål i forhold til hva lærebedriftene forventer av en lærling.

REKRUTTERING TIL YRKESFAGET:

4. Er det noen tekniske produksjons- og monteringsmetoder som du skulle ønske du kunne mer om?

Begrunn gjerne hvorfor det virker spennende å lære mer om.

5. Har du noen tanker om navneskiftet var et godt grep for økt rekruttering og forståelse av hva faget innebærer?

Fra skiltmaker til profileringsdesigner.

6. Hva tenker du om den digitale utviklingen innen profildesignerfaget?

Hva tilfører den, og hva mister faget?

7. Har du opplevd en endring i antall lærlinger som søker seg til dere som lærebedrift?

Hva tror du er årsak til nedgang/oppgang eller stabilt søkertall?

7. Har du opplevd en endring i antall elever som søker seg til videre inn i lærebedrift på vg3?

Hva tror du er årsak til nedgang/oppgang eller stabilt søkertall?

8. Har du eksempel på tema, teknikk eller undervisningsmetode som du har opplevde fenget lærlingen?

Motivasjon og lærelyst.

8. Har du eksempel på tema, teknikk eller undervisningsmetode som du har opplevd fengte elevene?

Gjerne et hvor du opplevde noen av elevene fikk opp øynene for profileringsdesignfaget.

<p>9. I hvilken grad opplever du nye lærlinger som kommer rett fra videregående har tilstrekkelig forkunnskaper for profileringsdesignfaget?</p> <p><i>Liten-tilstrekkelig-høy grad. Hvis liten eller tilstrekkelig, hva savner du?</i></p>	<p>9. I hvilken grad opplever du at elevene på FBIE oppnår kompetansemålene for programfag og YFF på vg1 og vg2?</p> <p><i>Liten-tilstrekkelig-høy grad. Hvis liten eller tilstrekkelig, hva savner du?</i></p>
<p>10. Hvilke tekniske produksjons- og monteringsmetoder tenker du er relevant å introdusere elevene for på vg1 og vg2?</p> <p><i>Begrunn hvorfor disse er relevante.</i></p>	
<p>11. Tenker du serigrafi bør være blant teknikkene som elevene blir introdusert for på videregående?</p> <p><i>Begrunn hvorfor/hvorfor ikke.</i></p>	<p>11. Har du jobbet med serigrafi sammen med elevene på vg1 eller vg2?</p> <p><i>Begrunn hvorfor/hvorfor ikke.</i></p>
<p>VALGFRITT:</p>	
<p>12. Hvis jeg har utdypende spørsmål, er du villig til å ta et dybdeintervju med meg?</p> <p><i>Hvis ja, oppgi hva du heter og din e-postadresse</i></p>	

Informanter til spørreundersøkelsen

Dette avsnittet handler om hvem jeg valgte å spørre og hvorfor. Fordi det i utgangspunktet undervisningspraksisen på Vg1 og Vg2 jeg ønsket å endre med hovedvekt på hvilke produksjons- og monteringsmetoder det var å introdusere

Jeg laget to skriftlige spørreskjema et til lærere FBIE og et lærebedrifter. De ble sendt ut på e-post til avdelingslederne på videregående og til ansatte i mulige lærebedrifter funnet på FESPA Norge og vilbli.no. FESPA Norge er tilknyttet den internasjonale organisasjonen FESPA som står for Federation of European Screen Printers Associations. FESPA Norge er altså en forening for produsentene om bruker profileringsdesign, serigrafi og digitale prosesser i sin produksjon (FESPA Norge, u.å. a). Vilbli.no er et samarbeid mellom fylkeskommunene, KS (kommunesektorens organisasjon) og Utdanningsdirektoratet. Nettstedet er en informasjonstjeneste for ungdom og voksne som skal velge til videregående skoleløp. På denne siden skal man til enhver tid finne oppdatert og kvalitetssikret informasjon og skal være søkerens hovedkilde til informasjon (vilbli.no, u.å. c).

Et kvantitativt blikk på forholdet mellom utsendt og mottatt svar

Antall →	E-poster utsendt til Profileringsdesign- bedrifter	Mottatte svar fra ansatte i profileringsdesign- bedrifter	E-poster utsendt til videregående skoler som tilbyr FBIE	Mottatte svar fra lærere
Fylke ↓				
Troms og Finnmark	3	1	1	1
Nordland	4	0	3	1
Trøndelag	14	5	5	0
Innlandet	4	3	4	1
Møre og Romsdal	10	0	3	0
Vestland	16	4	5	1
Viken	30	7	12	9
Oslo	13	0	1	2
Vestfold og Telemark	10	0	4	1
Rogaland	13	2	3	0
Agder	6	1	4	1
SUM:	123	23	45	18

Totalt sendte jeg ut 123 lærebedrifter og 45 avdelingsledere ved videregående skoler over hele Norge. Jeg fikk svar fra 18 lærere i videregående skole og 23 ansatte i mulige lærebedrifter. I tillegg hadde jeg et digitalt møte med Bernt Løvstad som er leder ved opplæringskontoret i Østre Toten kommune.

Hadde alle som fikk undersøkelsen svart, hadde svarbunken vært svært omfattende. Hvis vi sier at hver e-post burde frembrakt 5 svar. Sett at en e-post sendt til avdelingsleder ved videregående ble videresendt til 5 lærere som alle valgte å svare eller en e-post sendt til profileringsdesignbedrift med 5 ansatte og alle tok seg tid til å svare. Hadde det endt med 615 svar fra ansatte i profileringsdesignbedrifter og 225 svar fra lærere ved FBIE. Slik er dessverre ikke realiteten, når man sender ut spørreskjemaer er det ulike ting som hindrer mottaker å svare. Noen ganger stopper det i første ledd, hvor eposten aldri ble videresendt, andre ganger stopper det i siste ledd ved at mottaker ikke ønsker å bruke tid på å svare.

5 Drøfting

I dette kapitlet fortar jeg en drøfting som er empirinær ved at jeg lar svarene fra informantene lede refleksjonen videre. Denne metoden er hentet ut fra GT og kalles en komparativ analysemetode. De tre hovedkategorier som er listet opp under ble til gjennom tolkningen av det empirisk materiale. Navnene på hovedkategoriene har er skrevet som en hypotese, som igjen blir fulgt opp med en utdypende og forklarende tekst. Gjennom drøftingen håper jeg å kunne belyse mangfoldet og det komplekse hvorfor det ikke er blitt rekruttert flere til yrket som profileringsdesigner fra den yrkesfaglige linjen som gir svennebrev innen profileringsdesign på videregående skole.

1. **Et usynlig yrke:** Elevene vet ikke hva en profileringsdesigner gjør, det er ikke selvforklarende ut ifra navnet.
2. **Alle kan lære å trykke på en knapp:** Profileringsdesignfaget har blitt for digitalisert, kunnskap om håndverket er ikke lenger nødvendig. Kundenes ønske om lav pris og effektivitet gjør at faget ikke lenger krever utdanning innen design.
3. **Ønsker mer kompetanse av en lærling:** Opplæringen i videregående skole holder ikke mål i forhold til hva lærebedriftene i profileringsdesign forventer av en lærling.

Et usynlig yrke

Her belyser jeg ulike årsaksforklaringer som kan ligge til grunn for at elevene ikke vet hva en profileringsdesigner gjør. Jeg har latt svarene jeg fikk på spørsmål 5 styre drøftingen og har funnet teori som kan være med å belyse de tankene jeg fikk fra aktørene i profileringsdesignbransje:

5. Har du noen tanker om navneskiftet var et godt grep for økt rekruttering og forståelse av hva faget innebærer?

Fra skiltmaker til profileringsdesigner

Profileringsdesigner er en relativt ny yrkestittel på et eldgammelt yrke som handler om design av visuelle budskaper i det offentlige rom. Faget defineres i Danmark som skiltfaget og heter i dag skiltteknikker (Grølsted, 2010, s. 11). De ansatte i lærebedriftene som svarte på min spørreundersøkelse er ganske samstemte om at navneskiftet var et godt grep. Om det faktisk for er et godt navn for å økte rekruttering og forståelse av hva faget innebærer er ikke like klart. Mitt inntrykk er at de aller fleste er fornøyd med yrkestittelen som profileringsdesigner. De opplever det som et mer moderne navn og noen gikk så langt som å kalle det mer sexy og at ordet designer trigger.

Betegnelsen designer kom til Norge på 70-tallet, men ble først avist som betegnelse i yrkesfag. Det var flere grunner for at det ikke fikk gjennomslag, for det første var det på denne tiden en enighet om at yrkesfag ikke var nyskapende. Håndverksfagene skulle være konkrete og gjenskapende, gjerne etter ferdige tegninger og det var ikke nødvendig at håndverkeren skulle kunne tegne selv. Dette forandret seg gradvis utover 90-tallet, man begynte nå tenke at håndverket måtte tilpasse seg nye krav til form, farge, materialer og teknikker. I 2006 ble flere yrkesfag samlet under et nytt yrkesfaglig

utdanningsprogram som fikk navnet Design og håndverk (Aakre, 2013, s. 5). Det var under dette studieprogrammet at muligheten for svennebrev i profileringsdesignfaget ble plassert.

Profileringsdesigneren er den moderne tids skiltmaker eller om vi ser enda lengre bak i tid: skiltmaler (FESPA Norge, u.å. b). Yrkestittelen profileringsdesigner inkluderer flere enn de som lager skilt. En ansatt i en profileringsbedrift i Rogaland formulerer det slik:

For vår del betyr det at vi også blir inkludert innen profileringsdesign. Større bedrifter som har silketrykk trykker både tekstil og skilt, mens vi som kun trykker tekstil har ofte falt utenom. Vi har opplevd mange ikke tenker på at produksjon for skilt og produksjon for tekstil er 2 forskjellige fag. I dag kan det meste printes når det kommer til utforming, farger, gradering o.l. Men hvis en ønsker silketrykk på klær så er det mange begrensninger på hva som er mulig. Vi synes at de som kun driver med grafisk design ikke er klar over dette og designer logoer og trykk som ikke lar seg godt overføre til tekstiltrykk. (Ansatt 4 ved profileringsdesignbedrift i Rogaland)

Noe som slår meg her, er at profileringsdesigneren sier det er to forskjellige fag: Et tekstiltrykkerfag og et skiltfag. Det kommer også frem en frustrasjon over at en gjengse grafiske designer ikke er klar over hva som er praktisk mulig. En ansatt i Viken understreker i dette utsagnet at grafisk designer er noe annet enn en profileringsdesigner:

Skiltmaker er vel ikke helt riktig lenger heller, men jeg er litt usikker på om unge helt skjønner hva profileringsdesigner er for noe. Ordet designer legger for stor vekt på forarbeidet (dataarbeidet) og selv om det er bedrifter som kun gjør den delen, så stemmer det nok ikke for de fleste. Det minner nok de fleste litt for mye

om grafisk designer og det er en helt egen greie. Så usikker på om navnet var det beste valget. (Ansatt 12 ved profileringsdesignbedrift i Viken)

Profilering er et ord innenfor markedsføring som handler om å skape og/eller opprettholde identitet og omdømme til et foretak, organisasjon, destinasjon eller produkt. God profilering kan ha positive ringvirkninger innad på arbeidsplassen så vel som utad mot kunder og andre forretningsforbindelser. Videre forteller artikkelen i det store norske leksikon, som ble sist oppdatert i 2020, at: *Et reklamebyrå eller designbyrå benyttes til å utføre produksjon av helhetlige prosjekter for bedrifts- og produktprofilering for oppdragsgiverne* (Vikøren et. al, 2020). Profileringsdesign eller profileringsdesigner er ikke nevnt direkte, noe som jeg tenker det absolutt burde vært. Det store norske leksikon er å anse som en grunnleggende innføring og gir etter min mening et bilde på allmenn forståelse av et ord. Nå skal det sies at profileringsdesigner har egen side i leksikonet, denne ble sist oppdatert i 2019 og beskriver i all hovedsak utdanningsløpet på videregående (Dolven, 2019).

Var det lurt å fjerne skilt fra faget? Flere av de ansatte i profileringsdesignbedriftene uttrykker at de ofte på må legges til skilt når de skal forklare folk hva de driver med. En ansatt i en bedrift i Trøndelag forteller følgende:

Jobber for tiden med å ta Mesterbrevet i faget og det viser seg gjennom denne utdanningen at det er så og si ingen som vet hva en profileringsdesigner er. Vet jo om dette fra tidligere via arbeidshverdagen min, men hadde ikke trodd det stod så dårlig til. Usikker på om skiltmaker-tittelen burde vært beholdt, men profileringsdesigner er ikke særlig optimalt. (Ansatt 21 ved profileringsdesignbedrift i Trøndelag)

I Danmark har de beholdt skilt i navnet. Der var det opprinnelige navnet skiltmaler, men etter hvert som den teknologiske utviklingen endret hvilke redskaper som var naturlig å

bruke så endret navnet seg til skiltteknikker (Grølsted, 2010, s.75-84). Jeg tror ikke svaret er å adoptere navnet skiltteknikker fra danskene, skilt er bare en liten del av dagens yrke, ingen av svarene fra informantene var for å ta steget tilbake til skiltmaker. Kanskje ligger svaret i å formidle hva profileringsdesignfaget er på et tidligere tidspunkt, enten gjennom kunst, design og håndverksundervisningen i grunnskolen eller ved hjelp av rådgiverne på slutten av ungdomskolen. Under samtalen jeg hadde med Bernt Løvstad, leder for opplæringskontoret i Østre Toten ble jeg oppmerksom på behovet for å øke kunnskapen om de kreative yrkesfagenes jobbmuligheter, han snakket da spesielt om rådgiverne på ungdomskolen. Han fortalte at det til sammenligning at rådgivere generelt hadde mer oversikt over mulighetene innenfor yrkesfagsområder som maskin, elektro og bygg.

Frem til nå har du fått presentert svar fra de ansatte i profileringsbedriftene. Jeg vil nå gå videre med svarene fra lærerne på videregående skole. Ved gjennomlesning av svarene fra lærerne, ble jeg bevisst på en ny vinkling av problemet. De fleste lærere svarte nemlig ikke på navneskiftet på yrket, men reflektere rundt navneskiftet på den videregående linjen. Nå kan man tenke at man er seg selv nærmest og lærerne har nylig stått i innføring av ny lærerplan, og en lærer fra Viken innrømte faktisk det i sitt svar: «Jeg er mest opptatt navnet på Vg1, og synes det er tungt og langt». Læreren snakker da om at linjen gikk fra å hete Design og håndverk til Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign. Profileringsdesign har ikke fått plass i navnet.

En annen lærer som er ansatt ved en annen skole i Viken, svarer dette på spørsmålet om navneskiftet:

Veldig få av elevene vet hva profilering er og hva en profileringsdesigner kan jobbe med. Veldig få eller ingen elever som begynner hos oss vet hva eksponering innebærer som nå er fellesbetegnelsen på profilering og utstilling. Skiltmaker dekker kanskje bare deler av faget/yrket, men er lettere å forstå for de

som ikke vet noe om dette fra før av – det ligger mer i ordet. Men profilering er så mye mer enn å lage skilter. (Lærer 9 ved FBIE i Viken)

Læreren påpeker her at eksponeringsdesign er en fellesbetegnelse.

Man kan kanskje forstå at det kan være en fellesbetegnelse om man vet at på 80 og 90-tallet lå utdannelsen til profileringsdesigner under dekoratørfaget. Denne linjen ga ikke fag- eller svennebrev (FESPA Norge, u.å. b). I Reform 94 (R94) kunne elevene velge å gå grunnkurs formgivning og deretter VK I tegning, form og farge på andre år og så var videregående kurs II (VKII) dekoratør på tredje året (Kunnskapsdepartementet, 1995). Med dette i tankene kan man kanskje forstå hvorfor eksponeringsdesign kan være en fellesbetegnelse. En lærer fra Vestland drar imidlertid drøftningen et hakk videre:

Skulle gjerne hatt med namnet profilering. Eksponering var eit dekkande namn, heilt til utstillingsdesign bestemte seg for å endre namn til eksponering, - då vart profilering igjen heilt gjøymt, noko som er uheldig, spesielt for ungdomsskuleelevar som ikkje veit at dette er ein god veg for å få seg ein spennande og allsidig jobb seinare. (Lærer 12 ved FBIE i Vestland)

Yrkesbeskrivelsen på utdanning.no bekrefter det denne læreren sier, eksponeringsdesign er det nye navnet på det som tidligere het utstillingsdesign og at yrkestittelen ble endret i forbindelse med fagfornyelsen. Som Eksponeringsdesigner skal en jobbe for å fremme merkevarer og tjenester, og de har også som arbeidsoppgave å profilere bedrifter og arrangementer (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2021a). En lærer fra Vestfold og Telemark sitt svar på spørsmålet om navneskiftet var et godt grep, kan forklare mer om hva som skjedde under tilblivelsen av de nye læreplanene:

... Jeg var med på å skrive den nye lærerplanen Vg2 interiør og eksponering og Vg3 Eksponering. Alle yrkesgrupper som var involverte med unntak av Frisør,

ønsket et nytt felles navn på Vg1 som var samlende og konkret på Vg2. Arbeidstittelen, FBI, som var gitt av Kunnskapsdepartementet, og som da utelot to av fagene, Eksponering og Profileringsdesign, ønske var å få disse fagene med også i forkortelsen, etter litt press på UDIR som la frem saken for Kunnskapsdepartementet, ble det til slutt tatt med E i FBIE (en svært dårlig forkortning). Det er vanskelig å skjønne at Profileringsdesign er med i Vg2 IE så det kunne med fordel het Vg2 Interiør, Profileringsdesign og Eksponeringsdesign/Vg2 IPE. Dette vil igjen medføre at vi får en bokstav til i FBIE, og det kunne kanskje medføre til en bedre forkortelse og større forståelse.

(Lærer 15 ved FBIE i Vestfold og Telemark)

Det var altså ikke uten motstand at den videregående linjen fikk sitt navn. Denne læreren foreslår å inkludere profileringsdesign inn i navnet både på Vg1 og Vg2. I den forbindelse vil jeg komme med et tredje forslag: Hva med å ta likhetstrekkene mellom Eksponeringsdesign og Profileringsdesign på alvor og faktisk skille disse to ut fra Interiør.

I Teams samtale med Bernt Løvstad som er leder for opplæringskontoret på Østre Toten. Fikk jeg høre om en læring som har kommet til dem etter fullført videregående løp Design og håndverk med fordypning i Interiør og utstillingsdesign. Hun ønsket fagbrev og gå i lære hos en bedrift som jobber med boligstyling. Og opplæringskontoret på Østre Toten har nå laget en mulighet for henne for å få opp til fagprøve med boligstyling som spesialområde. Da det i utgangspunktet kun er profileringsdesignfaget som gir denne muligheten, fant de en løsning. Denne historien bringer meg inn på min reise i det videregående skole.

Min erfaring som elev i videregående var i perioden 2004-2008 og valgte utdanningstilbudet Tegning, form og farge. Nielsen (2010) reflekterer i sin artikkel rundt at utdanningstilbudet Tegning, form og farge fikk stor oppslutning nettopp fordi det ga

studiekompetanse. Studiekompetanse blir sett på som nøkkelen til større fleksibilitet i seinere yrkesliv fordi det er inngangsbilletten til høyere utdanning. Det inntrykk jeg sitter igjen med etter å ha lest denne artikkelen er at Nielsen er en stor tilhenger av at kunst- og designfag kombineres med studiekompetanse. Jeg er også enig i at et svennebrev eller fagbrev er verdiløst om det ikke er mulig å oppdrive arbeid i yrket. Selv har jeg gått den forlokkende veien til interiør, etter min mening er nåløye for å lykkes i interiørbransjen lite.

Det er så mye mer en interesse for romdesign som skal til, du skal ha en enorm selvtillit for å møte alle avslagene og gjerne de rette kontaktene for å få komme inn om praktikant på et interiørkontor. Etter hvert innså jeg at jeg ikke har en personlighet som passer i yrket som interiørarkitekt. I min undervisning forsøker jeg å formidle dette til elevene som bærer på drømmen om å bli interiørarkitekt, veien inn i dette yrket er utfordrende. Høy utdanning er heller ingen garanti om at man trives bedre i jobben, en ansatt i en profileringsdesignbedrift i Viken forteller det slik:

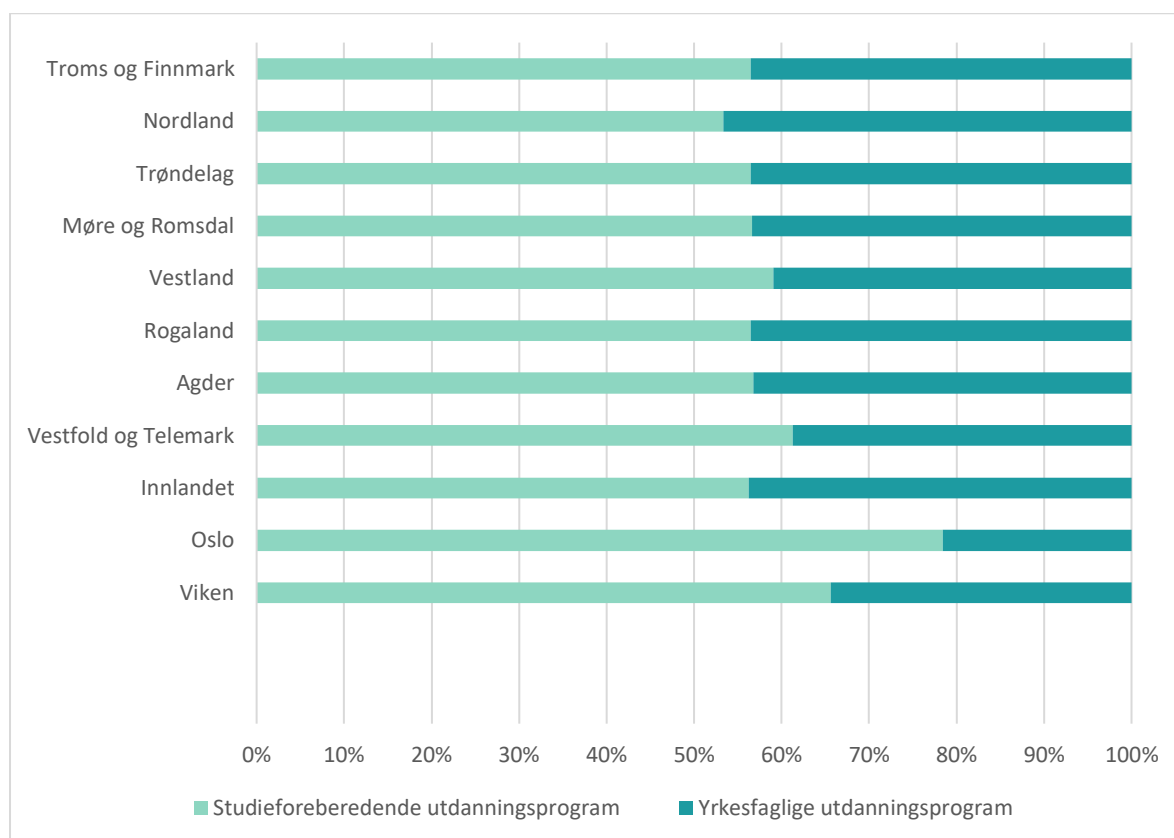
Jeg gikk på design og håndverk på vgs. Her ble jeg interessert i Adobe programmene vi jobbet med i designfagene. Da fortalte lærerne mine meg om profileringsdesignfaget, noe jeg syntes hørtes spennende ut. Jeg søkte lærlingplass og var heldig og fikk det. Læretiden varte i 2 år med svenneprøve som eksamen. Som jeg fikk bestått. Jeg fikk fast jobb videre i bedriften og der jobbet jeg i et år. Deretter ønsket jeg å gå videre og lære mer innen design og gikk to år på Grafisk design på Fagskolen i Kristiania. Så søkte jeg jobber som grafisk designer som følte veldig utfordrende med mye avslag på søknader. Plutselig ser jeg en stillingsannonse fra en profileringsbedrift på Finn.no der jeg søker og får svar på mail dagen etter. Jeg har jobbet i 3 år og 4 måneder i profileringsbransjen nå :). (Ansatt 20 ved profileringsdesignbedrift i Viken)

I profileringsdesigneryrket finnes det mange små bedrifter som kan gi eleven en læretid med god støtte og opplæring opp mot svenneprøven.

Yrkesfagenes status

Nå er det ikke sånn at profileringsdesigner er det eneste yrket som sliter med rekruttering. Som vi ser i diagrammet under som visualiserer innsøkingstallene til videregående skole i skoleåret 2020/2021, ser vi at yrkesfag slite med rekrutteringen i alle fylker.

Studieforberedende kontra yrkesfaglig studievalg

Figur 7 Diagrammet er laget ut fra tall hentet hos Statistisk sentralbyrå (2021). Diagrammet viser prosentandelen elevene i videregående skole som høsten 2021 søkte seg inn på studieforberedende kontra yrkesfaglig linjefag.

Diagrammet viser forholdet i prosent mellom antall elever som valgte yrkesfag og studieforberedende på videregående høsten 2021. Hovedstaden skiller seg ut med en

klar overvekt av ungdom som velger studieforbereidende. I Oslo ser vi 78,5% av elevene tok et studieforbereidende yrkesvalg. I 2021 var det ingen fylker hvor over halvparten av elevene valgte yrkesfag, men flere av fylkene nærmer seg 50 %. Nordland skiller seg ut og er det fylke i Norge som var nærmest likevekt. 53,3% valgte studiespesialiserende utdanningsprogram mot 46,7% som valgte yrkesfaglige utdanningsprogram. Det er altså geografiske forskjeller å spore (Statistisk sentralbyrå, 2021).

Ole Johny Olsen professor ved Sosiologisk institutt ved universitetet i Bergen doktorgrads kandidat Kaja Reegård fra samme institutt har bidratt til å perspektiver på hvorfor de unge ikke velger yrkesfag på videregående skole. Studiespesialisering er har i dag høyere status enn yrkesfag. Så selv en ungdom som kanskje kunne tenke seg et yrkesfag, velger studiespesialisering fordi de ikke er helt sikre. Baksiden av medaljen er at de etter 3år med teoretisk undervisning, fortsatt ikke er blitt mer sikre. Dette resulterer i mer famlende valg når de unge skal spesialisere seg i høyere utdanning (Gundersen, 2019).

I denne sammenhengen ønsker jeg å slå et slag for at det burde vært flere y-veier inn i høyere utdanning. Y-veien er en forkortelse for yrkesfaglig vei og opptak til studier du har relevant fag- eller svennebrev eller yrkeskompetanse fra videregående. Studieløpet er da tilpasset personer med yrkesfaglig bakgrunn ved at det første året har mer teoretiske fag. I dag er denne muligheten vanligst på realfags- og ingeniørutdanninger (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2021b). Det tar litt tid å finne ut hva man vil bli, om det var mulig å ta y-veien inn i relatert høyere utdanning så ville kanskje flere unge valgt et yrkesfag når de valgte videregående utdanningsprogram.

Alle kan lære seg å trykke på en knapp

Her drøfter jeg en årsaksforklaring om at lav rekruttering til profileringsdesignfaget kan forklares ved at faget er blitt for digitalt. Dette gjør kunnskap om håndverket overflødig

fordi kundene ønsker lav pris og effektivitet. Og når maskinene har overtatt for håndens arbeid, trengs ikke lenger en utdanning for å utøve yrket. Med utgangspunkt i tankene om den digitale utviklingen innenfor profileringsdesignyrket får du her min tolkning av hvilke innvirkninger digitaliseringen har hatt på håndverksfaget:

6. Hva tenker du om den digitale utviklingen innenfor profileringsdesignfaget?

Hva tilfører den, og hva mister faget?

Dagens samfunn er utenkelig uten skilt. Det er vanskelig å avgjøre når skiltfagets historie begynner, men det har vært til stede i tusenvis av år. Skiltfaget er et mangfoldig fag, som har fulgt samfunnsutviklingen og de siste hundre årene har også dette faget følgelig hatt en rivende teknologisk utvikling (Grølsted, 2010).

Alt håndverk kan ifølge Sennett (2008, s. 20) defineres som evne utviklet til et høyt nivå. McCullough(2010, s. 315) definerer håndverk bredt ved at det inkluderer ikke bare tekniske ferdigheter og arbeid med form, men også testing av mediums grenser, lidenskapelig praksis og moralske verdier som aktiviteter som er uavhengige av hva som blir produsert.

Det å være håndverker representerer en mulighet for mennesket til å bli totalt engasjert. Den følelsesmessige belønningen en kjenner på når en mestrer et håndverk gjør en både mer knyttet til en håndgripelig virkelighet, men også følelsen av å yrkesstolthet (Sennett, 2008, s. 21). Opplæring i et yrke og allmennfaglig opplæring har tradisjonelt hatt ulike undervisningstradisjoner. Nielsen (2010) påpeker at kunst og designfagene har blitt plassert i en mellomposisjon i den videregående skolen. Dette fordi det på den ene siden er et praktisk verkstedsfag, men har tydelige allmenndannende siktemål.

Allmenndannelse er generell, allsidig kunnskap som skal bidra til å modne et menneske, et annet synonym kan være folkeopplysning, kulturell oppdragelse, samtidskunnskap og sosial kompetanse. En motsetning til et dannet menneske kan sies å være det primitive menneske (Det Norske Akademi for Språk og Litteratur, u.å.).

Digitaliseringen av et håndverk

Den moderne håndverker står i dagens samfunn ovenfor et stort dilemma i møte med maskinen. Ved første øyekast er maskiner et kjærkomment redskap som effektiviser og forenkler produksjonen (Sennett, 2008, s. 81). På den andre siden om en som håndverker ikke har utviklet seg på et høyt nivå, står en i fare for å ikke kunne se kundenes reelle behov. Om man ofte synes det er vanskelig å argumentere ovenfor kunden om valget mellom kvalitet og pris, kan det være et tegn på at en mangler kompetanse på sentrale fagområder (FESPA Norge, u.å. b).

Ved innføringen av R94 var det stor strid om de nye felles grunnfaget som skulle gi elevene mulighet til å utsette valget om de ønsket et håndverksfag, et fagbrev, yrkesforberedende formgivningsfag eller studiekompetanse. Målet var å bidra til sosial utjevning i samfunnet ved likestille akademiske fag og yrkesfag. Det rådene ideen var at å utsette det endelige yrkesvalget ville forhindre at ungdommen droppet ut av skolen. Håndverksfagene mente det ble for mye teori, tegning og forming. Og de første som fikk gjennomslag for å opprette et eget yrkesfag var de grafiske fagene med medier og kommunikasjon i spissen. Et av hovedargumentene var digitaliseringen av det grafiske håndverket med ny teknologi (Aakre, 2013).

Historisk sett er hånden satt som en motpol til teknologi og verktøy, men det er ikke nødvendigvis slik. McCullough (2010) går så langt som å kalle en grafisk designer for en grafisk håndverker. Og forklarer hvordan man kan se likheter mellom hvordan en grafisk designer navigerer seg rundt på skjermen med raske, drevne klikk. Øye-hånd koordinasjon manifesterer seg litt annerledes, da øynene er på skjermen, ikke hånden.

Med øvelse kan man utføre synkroniserte kombinasjoner av tastetrykk og bevegelser, litt på samme måte som man lærer seg å spille et musikkinstrument. Hjernen begynner å gjenkjenne mønster dette kan du bruke til å jobbe smartere. Du lærer deg å arbeide rundt hindre som teknologien har, for å få utført det du ønsker. Etter hvert vil du inneha en ekspertise og fagkunnskap, som gjør at du vet nøyaktig hvor langt et materiale kan bli presset, når det på tide å sjekke opp i en pågående prosess eller hvilket verktøy som egner seg best til jobben (McCullough, 2010, s. 310-316).

I artikkelen til Wright (2019) beskriver hun hvordan en profileringsdesigner følger med på en pågående prosess:

Maskinfører Ola følger intenst med for å sjekke at trykk og farge blir perfekt. - Dette er en maskin som gir mange muligheter. Se bare her! Ola peker, mens UV-stråler farer over arket og herder trykket nesten i samme øyeblikk som det forsvinner ut av maskinen og havner i bunken med de andre. (Wright, 2019)

CNC-maskiner er ikke lenger forbeholdt bedriftene. Teknologien har blitt mer og mer vanlig også til privat bruk. Mange hobbysnekkere bruker for eksempel CNC-fresemaskiner til å skjære ut nøyaktige former av f.eks. kryssfiner. Et eksempel på slik privat bruk er den svenske musikeren Martin Molin (2017) fra gruppen Vintergatan som bruker CNC-fres til å kutte eller skjære ut tannhjul og andre deler i kryssfiner til sin nye marble machine x, en slags mekanisk lirekasse drevet av klinkekuler.

I dag er det lett å etablere seg som profileringsdesigner uten formell utdanning, kvaliteten på arbeidet som utføres rundt om i bransjen er av den grunn svært varierende. I profileringsdesign bransjen har blitt lett å etablere seg som ufaglært av minst to grunner. Den ene er at i mange år var det ikke var mulig å yrkesrette seg innen profileringsdesigner på videregående skole. Dette kan ha hatt ringvirkninger i bransjen. Den andre grunnen kan være den økende grad av tilgjengelig teknologi, teknologi som

før var for komplisert og dyr er nå blitt noe enhver har råd til og som en raskt kan lære seg med egeninnsats via internett.

Skiltfaget har alltid vært et håndverk, men man må ikke redusere håndverk til å kun å handle om håndens arbeide, det er like mye hjernearbeid (Grølsted, 2010, s. 8). Med stadig tilsig av ny teknologi blir en naturligvis opptatt av å lære seg det tekniske. I dag har profileringsdesigneren en arbeidshverdag hvor maskinene tatt over mesteparten av det en før gjorde for hånd. Det som da skal skille en ufaglært fra en faglært er derfor ikke håndteringen av de nyeste tekniske maskinene, men kunnskap om formgivning og grafikk (ibid., s. 83). En dyktig fagarbeider i profileringsdesignbransjen evner å jobbe effektivt og lønnsom, gjennom å arbeide smart og bevisstgjøre kundene på hvilke behov de har og hvordan de gjenkjenner kvalitet. Kan sen utkonkurrere en uprofesjonell konkurrent som stadig presser prisene lavere FESPA Norge (u.å. b),

Ønsker mer kompetanse av en lærling

I denne hovedkategorien drøfter jeg årsaksforklaringen om at rekrutteringen inn i profileringsdesignyrket er lav på grunn av at opplæringen i videregående skole ikke holder mål. Altså at den ikke når opp til forventningene bransjen og lærebedriftene forventer seg. Spørsmål 9 var formulert ulikt i spørreskjemaet som gikk ut til de ansatte i profileringsbedriftene og i spørreskjemaet som ble sendt ut til lærerne på den videregående linjen FBIE. Jeg starter med å drøfte svarene jeg fikk fra profileringsdesignbransjen:

9. I hvilken grad opplever du at nye lærlinger som kommer rett fra videregående har tilstrekkelig forkunnskaper for profileringsdesignfaget?

Liten-tilstrekkelig-høy grad. Hvis liten eller tilstrekkelig, hva savner du?

Å være lærebedrift gir bedriftene muligheten til å rekruttere kompetent arbeidskraft til egen virksomhet fordi en gjennom lærlingtiden kan avdekke både personlige og faglige kompetanse. Allikevel strever lærlingene med å finne lærebedrifter, på tvers av alle yrkesfag står flere tusen uten lærlingplass hvert år. Av de bedriftene som er lærebedrifter svarer 95% at de er fornøyde med ordningen. Som lærebedrift får man et økonomisk læringstilskudd fra myndighetene ved at bedriften påtar seg opplæringsansvaret og det er opp til bedriften å velge hvilken lærling de velger. Og de har kun et ansettelses forhold i læretiden, som normalt sett er 2år. Etter endt læretid er det opp til både fagarbeideren og bedriften om fagarbeideren skal fortsette å som ansatt. For å bli lærebedrift i et fag må bedriften jobbe med relevante arbeidsoppgaver, utnevne en faglig leder og være tilknyttet et opplæringskontor (WordSkills Norway, u.å).

Ansatt 20 ved en profileringsdesignbedrift i Viken beskriver slik sitt kunnskapsnivå ved overgangen fra videregående skole til opplæring i bedrift:

Jeg kunne lite om faget. Jeg visste at de lagde skilt og bildekor. Jeg hadde lært men en del Adobe illustrator på skolen, og skolen hadde en skjære-plotter som jeg fikk teste å skjære folie og montere den på vindu. Jeg fant ut i ettertid at det hadde vært kjekt å vite litt mer om faget før man starta, men det går fint uansett.
(Ansatt 20 ved profileringsdesignbedrift i Viken)

Ansatt 20 har altså fått opplæring i aktuell programvare og en introduksjon til vinylskjærer og montering av folie. Sett i sammenheng med svaret samme ansatt ga på

spørsmål 10 Hvilke tekniske produksjons- og monteringsmetoder tenker du er relevante å introdusere elevene for på Vg1 og Vg2? :

- Det å dra til et firma som produserer folie og skilt løsninger hadde vært spennende for elever. Det vil gi et bedre innblikk i bransjen som kanskje vil øke interessen.
- Jeg tenker det er helt innafor å introdusere å printe et bilde i stor format og se resultatet.
- La elevene lage et enkelt vektor motiv og skjære ut i folie og montere klistremerkene på noe. Det vil gi en følelse av yrket.

(Ansatt 20 ved profileringsdesignbedrift i Viken)

Oppsummert kan vi kanskje si at denne profileringsdesigneren hadde følt på være forberedt i større grad om det hadde vært besøk av aktuelle bedrifter. Den ansatte ser også for seg at det å få prøve å skrive ut et bilde i stort format ville vært av interesse i tillegg til å tegne et enkelt motiv i vektor som en videre skjærer ut i folie slik at det blir klistremerker en kan montere opp.

Nøkkelpetanse er den delen av fagarbeideren som blir beskrevet i overordnet del av lærerplanen. Hvordan være en effektiv ansatt for bedriften og en god kollega til sine medarbeidere. Eksempel på essensielle nøkkelpetanser er evnen til å samarbeide i team, kommunisere, være kreativ, sjekke lagerbeholdningen, effektiv og det å kunne utnytte såkalt dødtid i arbeidsprosessene. God utnyttelse av denne tiden det vi kaller å ta initiativ og «se hva som kan gjøres». Dette kan være å ta ansvar felles oppgaver som rydding, forberede til neste faglige arbeid, hjelpe medarbeidere og det vurdere kvaliteten av arbeidet som er blitt gjort. Eller kanskje bidra til et godt arbeidsmiljø ved å sette på kaffen eller løse opp stemningen med en spøk eller motiverende ord til en kollega (Haaland, 2018, s. 9-11).

En ansatt ved profileringsdesignbedrift i Innlandet påpeker at videregående bør lære opp elevene slik at de inne har helt grunnleggende nøkkelkompetanse: «Det viktigste vgs bør arbeide med er å skape elever som kan stå opp om morgenen og ha med seg niste. Har de fått til det kan vi ordne resten» (Ansatt 2 ved profileringsdesignbedrift i Innlandet).

I spørreskjemaet som ble sendt ut til lærerne på den videregående linjen FBIE var spørsmålet formulert slik:

9. I hvilken grad opplever du at elevene på FBIE oppnår kompetansemålene for programfag og YFF på vg1 og vg2?

Liten-tilstrekkelig-høy grad. Hvis liten eller tilstrekkelig, hva savner du?

I skoleåret 2020/2021 skilte Design og håndverk seg ut blant de yrkesfaglige linjene, i fjor bestod 86% av kandidatene som gikk opp til fag- eller svenneprøve. Til sammenligning gikk 93% av alle kandidatene totalt på tvers alle yrkesfag ut med bestått. Det er tre veier til fag- eller svennebrev du kan enten være lærling, praksiskandidat eller elev (Bratholmen, 2022). Dette er tall hentet fra statistisk sentralbyrå og forteller med objektive harde fakta at Design og håndverk skilte seg ut blant de yrkesfaglige linjene under gamle lærerplanen. En lærer fra Viken reflekterte over flere årsaker:

Veldig vanskelig å svare på: Mange er blitt feilinformert av rådgivere på ungdomskolen og vet ikke hva vi holder på med og hva som kreves – faglig, kommunikativt og sosialt. Tilstrekkelig grad vil jeg si i hovedsak. Hos en del savnes motivasjon, forkunnskap og arbeidsvilje – samtidig ser jeg at flere kommer seg når første halvdel av skoleåret er gjennomført. Vi har mye fokus på at de skal lære om alle yrkesfagene de har i FBIE, og at de får prøvd ut alle muligheter. Bedre samarbeid med bedrift jobber jeg også med, tror det er viktig å ikke «skolifisere»

yrkesfagene. Opplæring i arbeidsliv og kommunikasjon er viktig. Tydelige krav og forventninger bidrar til oppnåelse av mål. Jeg savner tid til å jobbe faglig til tider fordi det er så mye annet som kommer inn – sosiale og personlige utfordringer hos elevene. (Lærer 9 ved FBIE i Viken)

Læreren ser kompleksiteten bak dette spørsmålet, men har gitt et svar som trekker frem flere punkter som bør drøftes. For det første nevner lærer 9 fra Viken at elevene som starter i Vg1 ikke er klar over hva som kreves av de faglig, kommunikativt og sosialt og reflekterer over at det er fra rådgiveren på ungdomskolen at dette blitt kommunisert. Lærer 9 ved FBIE i Viken er ikke alene om å trekke frem rådgivningen elevene har fått fra videregående skole som mangelfull.

Sosiolog Aurora Berg har forsket på rådgivningen som ungdomsskoleelevene møter i Oslo før de skal søke videregående skole (gjengitt av Drageset, 2021). I sin studie hvor hun studerte valgprosessen fra ungdomskolen til videregående, kunne Berg spore at rådgiverne i Oslo driver en form for klassetilpasset rådgivning. I legger hun at elevene med arbeiderklassebakgrunn hadde større sannsynlighet for å bli rådet til å velge yrkesfag. Hun forteller elevene i større grad kommer tomhendte til rådgivningstimen, og hun gir to mulige forklaringer til dette. Først så kan det forklares med at foreldrene ikke har nok kunnskap om utdanningssystemet, mens den andre forklaringen kan være at foreldrene tenker at skolen kan dette best og skal ikke blande seg inn. På grunn av dette får rådgivernes ord mye mer å si for hva eleven velger. Elever fra middelklassen kommer til en rådgiver med et helt annet utgangspunkt, de har allerede tatt valget ved hjelp av foreldrene sine. Ved at skolerådgivere legger vekt på selvstendige valg, så får aldri en elev som på forhånd har bestemt seg for studieforbereidelse høre om de mange fordelene ved velge yrkesfag. Berg bringer også strategidokumentet Yrkesfagsløftet på banen som et dokument som kan ha påvirket rådgivere å få elevene av arbeiderklassen til å velge yrkesfag. Her kommer det frem at det er et mål at 1 av 3 skal velge yrkesfag. Siden rådgiverne legger vekt på selvstendig valg, har de ingen

innvirkningskraft på middelklassens valg og kan kun påvirke arbeiderklassen for å øke rekrutteringen til yrkesvalgene. Er dette virkelig et selvstendig valg eller er det styrt av foreldrene som et resultat av yrkesfagene lave status? I denne sammenheng vil jeg bringe en lærer fra Vestfold og Telemark på banen:

På Vg2 i høy grad, det vil si at elevene kan velge litt mer nå i den nye planen og de fleste velger Interiør, da blir det til at man ikke går så i dybden på alle fagene, dessverre. På Vg1 må de få mer informasjon og få prøve mer enn det som er lagt opp til nå. Og igjen hvor mye skal de tvinges til å prøve et fag? Hvor mye skal de få velge selv før de vet hva faget går ut på? Lærerplanen er kanskje ikke på sitt beste her. (Lærer 15 ved FBIE i Vestfold og Telemark)

I lys av Berg sin studie hvor vektlegging av selvstendige valg hindret middelklassen i få informasjon om de mulighetene yrkesfag gir, så kan en ensidig undervisning basert på elever valg ende i at undervisningen i yrkesfagligfordypning på FBIE i stor grad baseres på interiør. Interiør gir ikke fag- eller svennebrev, men yrkeskompetanse etter 3 år i skole, ingen læretid i bedrift. Yrkeskompetanse defineres som kompetansen du trenger for å arbeide i et bestemt yrke. Denne kompetansen kan komme med eller uten svennebrev, men det gir ikke generell studiekompetanse (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2021b).

Siden opplæringen i alle tre årene foregår i skolen er kontakten med yrkeslivet minimal, og mulighetene for jobb rett etter videregående blir påvirket av dette. En svensk studie kan bekrefte at det å ha kontakter i sentrale posisjoner i arbeidslivet øker sjansen for at en selv er i jobb. Og understreker at dette er spesielt viktig for en ung person uten tidligere jobberfaring (Kvittingen, 2016). I denne sammenhengen vil jeg trekke inn Lærer 9 ved FBIE i Viken sitt svar som jeg nevnte i starten av drøftingen av lærernes svar på spørsmålet 9. Denne gangen med vekt bedre samarbeid med bedriftene og at denne læreren er opptatt av at yrkesfagene ikke blir for «skolifisert». Som metateori, altså et

radikalt forskjellig syn på virkeligheten, ønsker jeg å trekke inn Liv Merethe Nielsen (2010) som teoretiker. I hennes artikkel kom det frem at utdanningstilbudet Tegning, form og farge fikk stor oppslutning fordi det ga studiekompetanse, altså det var blitt skolifisert. Igjen vil jeg understreke at ved å legge studiekompetanse til yrkesfag tar man ikke rekrutterings problematikken ved roten, altså at yrkesfag har lav status i samfunnet. Ved å legge studiekompetanse og mer teori til yrkesfag, yrkesfag blir da en streber som forsøker å ligne på «gullbilletten» studiespesialisering.

Under en samtale med en kollega på skolen jeg er ansatt, han kom med en interessant refleksjon: En av årsak for at en lærer ikke jobber for at flest mulig skal ut i lære som profileringsdesigner på tredje året kan være at det kreves et minimum antall søkere for å starte opp vg3 interiør og eksponeringsdesign klasse. Om det blir mange år uten nok søkere kan det ende med at lærere blir overtallige. Så hvorfor skal en lærer jobbe for noe som kan resultere i at en mister jobben?

En av årsakene til lav rekruttering fra FBIE og inn i profileringsdesignyrket, kan være i kjønn. Utdanningsprogrammet FBIE har sine røtter i husflidskolene og har selv i dag en klar overvekt av kvinner (Aakre, 2013).

FBIE som utdanningsløp er tydelig dominert av kvinner, i skoleåret 2020/2021 var det 92% kvinner (Statistisk sentralbyrå, 2022) Og ifølge Aakre (2013, s. 7) var andelen nær 90% også når profileringsdesign var plassert under studieprogrammet Design og håndverk. Aakre reflekterer rundt at overvekten av kvinner kan henge sammen med studieprogrammets opprinnelse i de kvinnelige husflidskolene. En annen forklaring mener han kan være at kvinnene ønsker å beholde kontrollen over denne utdanningen så den kunne fortsette å utvikles som en utdanning som ga kvinner mulighet til videre studier. Første årsaksforklaring om at FBIE bærer i seg kulturelle oppfatninger om tradisjonelle kjønnsroller på grunn av studieprogrammets opprinnelse i husflidskolen, tror jeg er reelle den dag i dag. Men Aakre sin neste forklaring om at kvinner ønsker å beholde kontrollen over studiet, tror og håper jeg hører til fortiden.

Profileringsdesignyrket er på sin side et mannsdominert yrke. Ved at mannsdominert yrke ligger under et kvinnedominert utdanningsløp, presenterer det seg også en mulighet til å balansere både yrket og studieprogrammet. Et godt arbeidsmiljø har likestilling og balansert kjønnsfordeling.

6 Idébank til undervisning og opplæring

Som et bidrag til at flere lærere kan eie undervisningen innen profileringdesign har jeg valgt å presentere svar jeg fikk på de fagdidaktiske spørsmålene 4,8,10 og 11. I disse spørsmålene etterspurte jeg tema, teknikk eller undervisningsmetoder i profilering, hvilke produksjons- og monteringsmetoder lærere og de ansatte i profileringbedrifter så på som relevante å introdusere på Vg1 og Vg2. Og hvorvidt serigrafi er aktuelt. Mitt håp er at det kan være til inspirasjon for lærere på videregående og opplæringsansvarlige i lærebedrifter.

«Elevene er glad i lek og praktiske oppgaver, og blir mer engasjert om det er litt varierende oppgaver i løpet av dagen...» (Lærer 1 ved FBIE i Agder). Videre forteller læreren om at hun brukte videoen som ligger på Utdanning.no hvor en ny utdannet profileringdesigner forklarer om sin jobbhverdag. Dette kan ses på som et alternativ til å ta med elevene på bedriftsbesøk. Flere lærere etterlyste også en kompetanseheving av egen kunnskap ved å få anledning til å hospitere ute i en profileringdesignbedrift.

«La kandidaten få eieforhold, mestringsfølelse ved å delta i hele prosessen fra kundekontakt til ferdig produkt/levering. Kombinasjon av digitale og håndverksteknikker, teori og praksis. Gi tillit som gir en følelse av selvstendighet og mestring» (Ansatt 13 ved profileringdesignbedrift i Trøndelag).

Basiskunnskaper om form, farge og komposisjon er viktige. Likeså stilarter og en del kunsthistorie. Å beherske designprogrammene er også en nødvendighet. Skoleverket vil aldri klare å følge utviklingen på produksjons-

maskiner og metoder, men en basiskunnskap på folieskjæring og digitaltrykking bør elevene få på skolen ... (Ansatt 7 ved profileringsdesignbedrift i Vestland)

I lærlingtiden står produksjon av profileringsmateriell og kundebehandling sentralt. Læreplanens sentrale verdier og relevans understreker at en profileringsdesigner i hovedsak jobber med visuelle kommunikasjonsløsninger og universell utforming for det offentlige rom. Videre beskrives mangfoldet blant profileringsdesignene, i et fag som favner så bredt så kan ikke alle være spesialister på alle områder. I løpet av lærlingtiden skal den enkelte finne sin identitet som profileringsdesigner. Kritisk tenkning for lærlingen vil utvikles ved at valg som tas underveis i praktiske profileringsoppgaver påvirker resultatet. Etisk bevissthet manifesterer seg gjennom profileringsprodukter og -metoder påvirker sosialt og miljømessig. Læringen opplever skaperglede og engasjement når faget berører etiske problemstillinger og de utøver toleranse i kundebehandling, i møte med kulturelt mangfold, forbrukermønster og kundenes behov. I løpet av lærlingtiden skal også lærlingen bli bevisst på sine rettigheter og plikter som arbeidstaker. De skal også bli gjort oppmerksom på betydningen av trepartssamarbeidet mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og myndigheter. Hensikten med trepartssamarbeidet er et bedre arbeidsliv (Kunnskapsdepartementet, 2017b).

Ansatt 8 i profileringsdesignbedrift i Viken forteller om sin erfaring med å ha læring hos seg. Deres bedrift jobber med foliering av biler. Et didaktisk grep som denne opplærings gjorde var å la lærlingen designe sitt eget skilt som skulle motivere til videre utvikling:

En lærling som går lov å lære seg hele prosessen, fra mottak av forespørsel, til prising, prosjektering, design, produksjon og montering får et eierskap til produktet og gir svært nyttig kompetanse.

F.eks. er det en fordel om den som har designet bildekoren også vet hvordan den bør produseres, hvordan den kan/bør monteres (inkl. Hvilke begrensninger som gjelder for folie) OG ikke minst hvordan dette ser ut ferdig montert, det er forskjell på en 2D skisse og bilen i live 3D. En ide designer har i hodet/på arket fremstår ikke alltid slik når den faktisk er montert. Nettopp varierte arbeidsoppgaver, stor variasjon i hverdagen er noe av det mine ansatte setter størst pris på.

Etter hvert finner man ut noen områder man kanskje vil spesialisere seg mer på. Noen trives best med det praktiske og synes data, design og papirarbeid er mindre gøy, noen vil helst sitte på pcen og gjerne få være kreative.

Vår erfaring er at teori (som stil, skrift, lowerk m.m.) bør være kort og tydelig. Og at teori forklares praktisk: Hvorfor har vi den loven, hvorfor må vi ha kontrast, Forklare prisingen praktisk: materialbruk, svinn, tidsbruk med mer.

La eleven få ansvar og eierskap tidlig, men at de selvsagt hele tiden kan få hjelp og at det er lov å spørre. Vi hang opp et skilt på lærlingens arbeidsplass (som han selvsagt designet og laget selv) med «Hvorfor, Hva gjorde jeg, hva gikk bra og hva kan jeg gjøre bedre.» (Ansatt 8 ved Profileringsdesignbedrift i Viken)

Det er en ting som gjentas gang på gang, som et slags mantra for motivasjon og lærelyst, det å få prøve selv og få oppleve hele prosessen fra ide til utlevering til kunden. Variasjon uttrykkes som positivt både for opplæringssituasjonene i bedrift/skole. Og som du kan lese i sitatet over er det varierte arbeidsdager, det var noe også opplevde var tilfelle i den bedriften jeg besøkte som en del av forundersøkelsen til masteroppgaven.

Serigrafiens aktualitet

En ansatt 1 ved en profileringsdesignbedrift fra Rogaland mener det er tre trykkemetoder som bør stå sentralt i undervisning på videregående.

Silketrykk kan trykkes på nesten alt som har rett flat, uunnværlig metode når det kommer til trykking av selvklebende merker og tekstil. Serigrafi har høy holdbarhet og gir dessuten en svært prisgunstig produksjon ved større opplag med få trykkfarger. Den andre metoden som ifølge denne ansatte bør kunne introduseres på videregående er tampotrykk, som gir mulighet til å trykke på buede flater. Digitaltrykk er den tredje produksjonsmetoden som kan introduseres som et alternativ for trykk i små opplag med mye farger.

Den norske bransjeforeningen FESPA Norge het frem til 2013 Norske Spesialtrykkes Forening. Spesial-trykk har sine røtter i serigrafi, og selv om profileringsdesignfaget i dag handler om å gi kundene mangfoldige løsninger gjennom kreativ problemløsning og mindre om selve trykkemetoden, så «føler foreningen et spesielt ansvar for å ivareta og formidle kunnskap om serigrafimetodens unike historie og muligheter» (FESPA Norge, u.å. a). Man kan da spørre seg hvorfor serigrafien har en slik sentral rolle i historien og hvor aktuell den er for fremtidens profileringsdesignere?

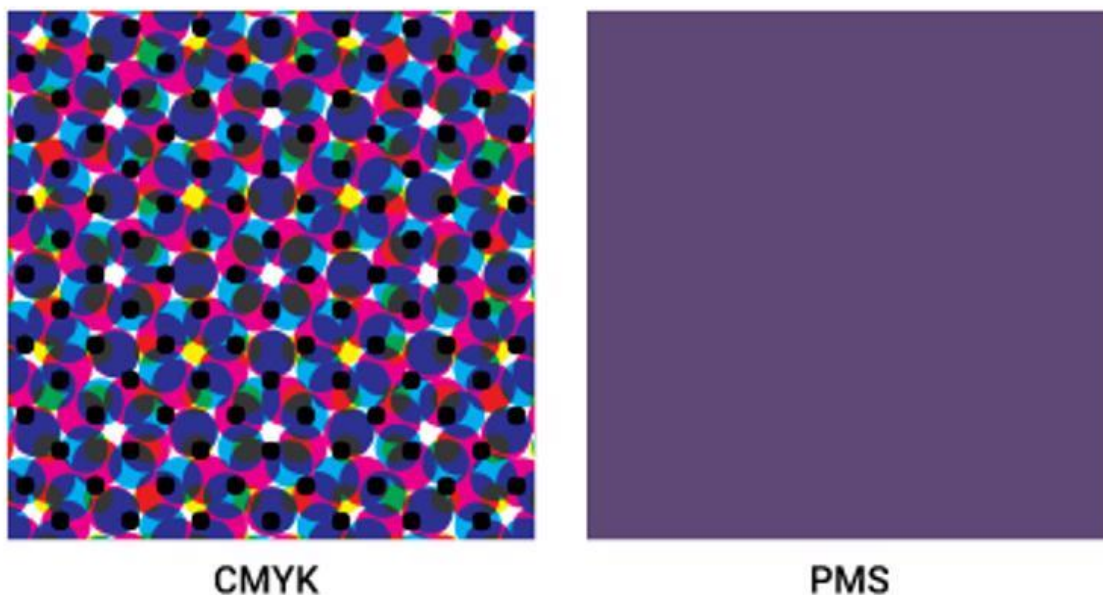
Serigrafibølgen er en konkurranse som arrangeres hvert år for studenter innen visuellkommunikasjon på universitet- og høgskolenivå. Hvert år deles det en brief for som studentene skal forholde seg til for å kunne delta i konkurransen. I år (FESPA Norge, u.å. c) var temaet grønt skifte og arbeidene skulle være utført på A2 hvitt papir/kartong, med begrensingen at det kun ble brukt 3 trykkfarger. Theo Sikkes (Theodorus Jozef Sikkes) er første lektor i grafisk design ved Universitetet i Sørøst-Norge og forteller at hans studenter har deltatt i denne konkurransen i 8 år. Årsaken til at han velger å legge inn denne konkurranse som en obligatorisk del av sin undervisning er at temaene er tidsaktuelle og engasjerer. Han er tydelig i sin uttalelse at han mener serigrafi er en aktuell teknikk å kjenne til. Theo underviser i grafisk design på

nivået over videregående, og kan kanskje derfor ses på som argument for at denne konkurransen fremmer serigrafi som en metode som i dag hovedsakelig er aktuell innenfor kunsttrykk.

Profileringsdesigner fra Trøndelag sitt svar kan belyser at serigrafi er aktuelt som et mer miljøvennlig valg. Denne profileringsdesigneren ble rekruttert til bransjen via Design og håndverkslinjen på videregående skole. Og har fullført læretid i samme bedrift som fagarbeiderne fortsatt er ansatt i:

Det er fordeler og ulemper med digital utvikling av bransjen. Når vi snakker om digitalisering av produksjon av transfer ser jeg dette som en ulempe. Det er riktig nok en raskere metode for å lage trykk på klær, men langt mer miljøskadelig enn for eksempel silketrykk, hvor motivet trykkes direkte på tekstilen og vi slipper alt transferpapiret som havner rett i søppla. Det utvikles stadig nye maskiner som gjør det enklere å trykke direkte på tekstil også, men ulempen med å bruke blekk isteden for ren farge (silketrykk) er holdbarheten på trykket, den har blitt mye dårligere med årene. Jeg er stort sett positiv til den digitale utviklingen. Digitale verktøy gir oss større mulighet til å skape nye løsninger på en mer effektiv måte. (Ansatt 5 ved profileringsdesignbedrift i Trøndelag)

En ansatt 13 ved profileringsdesignbedrift i Trøndelag forteller at serigrafi er aktuelt fordi det er en produksjonsmetode ved større volum. Som undervisningsmetode på videregående fordi det gir praktisk forståelse og kunnskap om fargeteoriene CMYK (prosessfarge) og PMS/Pantone (spotfarge). Silketrykk viser forskjellen på prosessfarge og spotfarge og gir praktisk forståelse i hvorfor kostnaden ved de to er ulik. Gjennom å jobbe praktisk med serigrafi kan elevene forstå hvorfor en gjør det digitale forarbeidet før noe skal trykkes. Det gir også en mulighet for dybdelæring innen en fargeforståelse som også er overførbart til andre settinger.

Figur 6.1 Figur Illustrasjon som viser nærbildet av et fargetrykk med prosessfarger og spotfarge (NGS Printing, 2019).

Noen svar er tydelig med å si at de ikke mener serigrafi er en aktuell metode, de begrunner det da med at det er en gammel metode som ikke brukes lenger. Lærer 13 ved FBIE i Viken, mener det er mest aktuelt som fordypningmetode. En annen videregående skole i Viken har jobbet grunnleggende med sjablong på Vg1 innenfor pop-art og graffiti-stil. For så å bygge på kunnskapen i Vg2 med silketrykk av egendesignet mønster laget i Adobe Photoshop (Lærer 3 & 6 ved FBIE i Viken).

7 Konklusjon

Utfra svarene lærere på den videregående linjen Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign og ansatte i profileringsdesignbedrifter ga kan jeg tolke at også de erkjenner at det er lav rekruttering fra videregående skole til yrket som profileringsdesigner, og at det burde vært flere elever som valgte denne yrkesveien.

Profileringsdesign er en relativt ny yrkestittel som de aller fleste ansatte i profileringsdesignbransjen var fornøyd med som yrkestittel. De opplever det som et mer moderne navn og noen gikk så langt som å kalle det mer sexy og at ordet designer trigger. Profileringsbedrifter som ikke jobber med skilt, blir nå inkludert.

Allikevel opplever både lærere og de ansatte i profileringsdesign bedrifter at de må legge til skilt i forklaringen når yrkestittelen skal utdypes til en som ikke kjenner til yrket.

Lærere på FBIE reflekterte også over at yrkesfagslinjen ikke inkluderer profilering i navnet på linjen. Og at profileringsdesign yrkesvalget oppleves som et skjult valg. En lærer som var med på å skrive læreplaner, sier det egentlig var ønskelig at det skulles inkluderes i både navnet på Vg1 og Vg2. Det reflekteres over om rådgivere kunne bratt til å bevisstgjøre om yrket. Videre går jeg så langt som å foreslå å skille ut eksponering og profilering til et eget utdanningsløp. Hva en profileringsdesigner gjør er ikke selvforklarende ut ifra navnet for en som ikke kjenner til yrket.

Flere nevner at rådgivere på ungdomskolen burde informert bedre om hvilke jobbmuligheter og yrker man kan bli innenfor kreative og estetiske fag. Lavt antall som søker seg videre inn i yrket kan også henge sammen med at yrkesfag har typisk lavere status enn studieforbereende og setter man dette i sammenheng med klasses tilpasset rådgivning på ungdomskoler påvirker dette hvem som starter på yrkesfag. Og at det gjør at unge som kunne tenke seg å velge yrkesfag ikke gjør det, fordi studieforbereende føles som et valg med flere muligheter.

Som et tiltak yrkesfagslinjen FBIE skal være et mer attraktivt valg for alle, burde det opprettes flere y-veier inn i høyere utdanning enn det er i dag. Da unngår man å teoretisere yrkesfagslinjene som i hovedsak skal være et mer praktisk opplæringsløp.

Profileringsdesignfaget har ikke blitt for digitalisert Håndverk er mer enn å arbeide med hendene, det handler like mye om hjernearbeid. Det er nettopp gjennom kunnskap en kan skille seg ut som profesjonell i en bransje hvor «alle» gjør jobben, må en bevisstgjøre kundene på kvalitet og egne behov.

Det kom tydelig frem at det er i lærlingtiden elevene lærer mest. Det var få av profileringsdesignbedriftene som svarte på spørreundersøkelsen som hadde hatt lærling. De eksemplene jeg trakk frem i drøftingen etterlyste evne til å stå opp om morgenen og ta med niste. Nøkkelkompetanse bør være en sentral del av yrkesopplæring i videregående skole. En annen historie viste hvordan den opplæringsansvarlige og lærlingen hadde kommet seg gjennom læring og vekst i praksis, praksisfeltet som sin viktigste læringsarena. Det gjelder både for elevene og lærere. Som et tiltak bør samarbeidet mellom videregående skole og profileringsdesignbransjen bli bedre.

Forskerens egenrefleksjon

Mange av svarene jeg fikk inn i min kvalitative spørreundersøkelse var korte, uten begrunnelser, selv om jeg ved hvert spørsmål forsøkte å oppfordre til lengre, velbegrunnede svar. Jeg merket også at formuleringen min på spørsmålet om navneskiftet ikke var presist nok, da flere av læreren valgt å reflektere over yrkesfagslinjens navn.

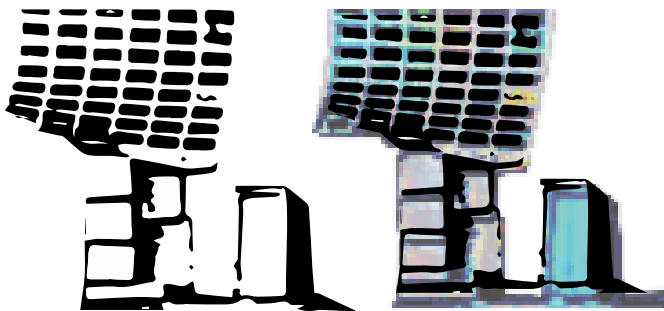
Forslag til videre forskning

Siden vi nå er i innkjøringsfasen av ny læreplan vil det være hensiktsmessig og forske på om rekrutteringen inn i profileringsdesignfaget vil vedvare. Det gjenstår også forske på hvorfor elevene ikke ønsker å velge dette yrket og kanskje også hva som er viktigst for valg av yrkesfaglig fordypning. Er det interessante år på videregående, venner de kan gå i klasse med eller det mulighetene for jobb.

8 Praktisk-estetisk del

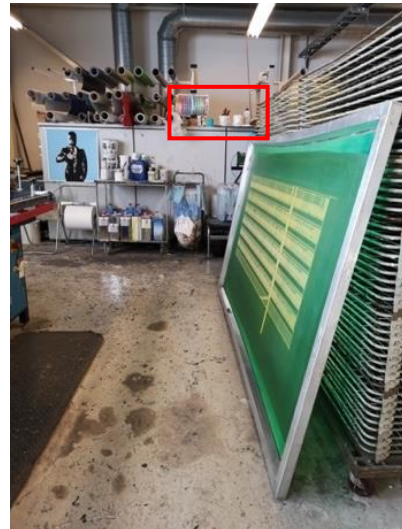
Masteroppgaven ved OsloMet skal også inneholde en praktisk-estetisk del, denne kan enten være en kommentar til den skriftlige del av oppgaven eller være en mer aktiv del av forskningsarbeidet. I mitt tilfelle er praktisk-estetisk del som kommentar å regne fordi den består av fremstillingen av grafiske elementer til den skriftlige delen av masteroppgaven og utvikling av et overordnet konsept for utstillingen.

Grafiske elementer

Figur 8.1
Sort avtrykk
(Eget bilde).

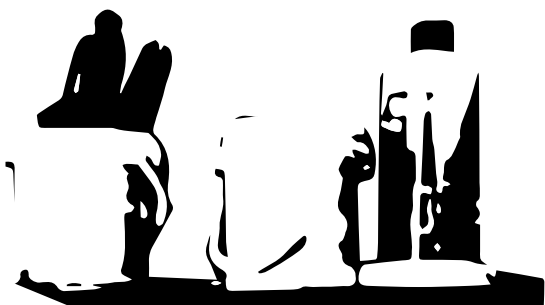
Figur 8.2
Kombinert med farge
(Eget bilde.)

Figur 8.3
Viser hvor utsnittet er hentet fra
(Eget bilde.)

Begrunnelser for valg på forsidebildet, grafisk element på kolofonsiden og grafiske elementer brukt på sidene med Sammendrag / Abstract. Bildet på kolofonsiden er plassert bak teksten og jeg har gjort bildene så gjennomsikt at de fremstår som et vannmerke. På kolofonsiden og sidene med sammendrag og summary er det plassert to grafiske elementer. De er utsnitt av forsidebildet, markert med rødt rektangel på originalbildet, se Figur 8.3.

Jeg brukte både Adobe Photoshop og Adobe Illustrator når jeg kom frem til disse elementene. Redigerte farge, kontrast og fjernet bakgrunn. Til slutt redigerte jeg gjennomsiktighet og plassering i Microsoft Word. Jeg ønsket at det sorte trykket skulle være en anelse forskjøvet. Slik det fort blir i en manuell trykkeprosess. Gjennomsiktigheten hjelper også til med illusjonen av litt uttynnet trykksverte.

Figur 8.4 Sort avtrykk (Eget bilde).

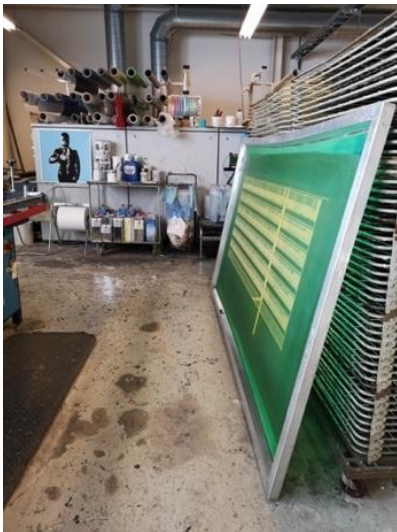

Figur 8.5 Farget versjon med økt kontrast og som har blitt gjort litt gjennomsiktig (Eget bilde).

Figur 8.6 Satt sammen til et grafisk element (Eget bilde).

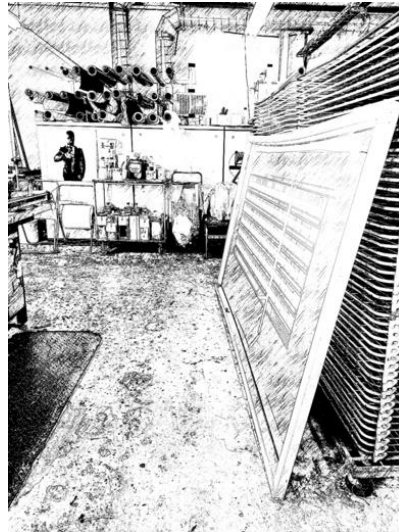
Forsiden

Figur 8.7 Viser originalbildet som jeg tok under bedriftsbesøket jeg gjorde som en forundersøkelse, du kan lese mer i kapittel 3.

Bildet viser verkstedet i profileringsdesignbedriften som spesialiserer seg på silketrykk.

Du kan se et stativ med folieruller, et fargekart, kjemikalier, et silketrykk av et kunstverk, tørkestativ for trykk og en stor silketrykksramme i aluminium klar til å legges i maskinen som en så vidt ser hjørnet av. Som et HMS tiltak er lagt ned en gummimatte for å på det harde betonggulvet som har fått flekker (Eget bilde, 2021).

Figur 8.8 Redigert det med mobilen, det er et filter som gir denne effekten.

Valgte uttrykket da det minner meg om koldnål, som en trykketeknikk innenfor grafikk (Eget bilde, 2022).

Figur 8.10 viser informasjonen som skal være med på forsiden komponert sammen: La til et rektangel for å ramme inn tittel og forfatter. Annen informasjon som skulle være på fikk plass under.

Det er flere måter å la tekst få oppmerksomhet, her har jeg brukt størrelseskontrast, kontrast mellom versaler (store bokstaver) og minuskler (små bokstaver), kontrast mellom fet uthevning og normal uthevning (Eget bilde, 2022).

Figur 8.9 Videre redigerte i Adobe Photoshop. Visket bort en del av detaljene i bakgrunnen. Det ga bildet et mer renere uttrykk, hvor profileringsdesignvekstedet ikke blir forstyrret av inventar som rør, lister og lysstoffør.

La originalbildet på et eget lag og endret innstillingen på dette laget til kun å gi farge til det totale uttrykket (Eget bilde, 2022).

Utvikling av konsept for utstilling

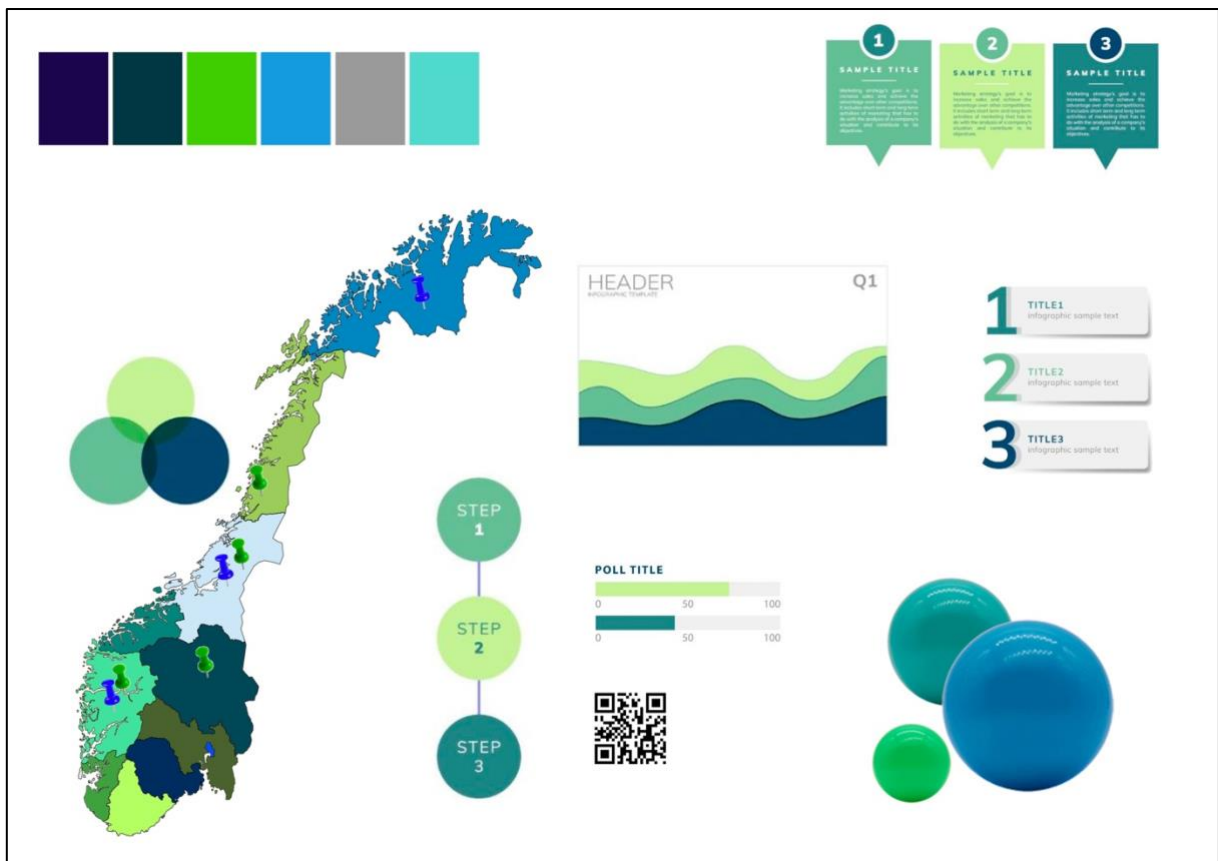
Jeg ønske å presenter oppgaven gjennom tekst kuttet ut i folie og jeg håper også jeg rekker å utvikle infografikk som kan vise frem masteravhandlingen min visuelt.

Infografikk

Infographics eller informasjonsgrafikk (kan forkortes infografikk) på norsk, er design kombinert diagrammer med data. I mitt tilfelle ønsker jeg å bruke infografikk for fremstilling av utvalgt data fra spørreundersøkelsen. En undersøkelse utført av Harrison, Reinecke og Chang i 2015 viser at: Ved å tenke på den estetiske fremstillingen av dataene gir det et bedre første inntrykk. Dette førsteinntrykket er i stor grad basert på hvor fargerikt og komplekst designet på infografikken er. Målgruppens kjønn, alder og utdanningsnivå vil påvirke ønsket fargebruk og detaljnivå i en attraktiv infografikk. argument for hvorfor en bør fremstille data grafisk og estetisk er at det påvirker hvor godt vi husker dem. De konkluderer med at å fremstille data i en informasjonsgrafikk øker sjansen for at mottaker blir engasjert og husker budskapet (Harrison et al., 2015).

Min målgruppe er sensorene mine og de besøkende på utstillingen, sensorene mine vil i hovedsak se utstillingen i sammenheng med denne skriftlige delen, altså denne masteravhandlingen. Mens de fleste besøkende ser jeg for meg i hovedsak vil se på kun på utstillingen, den må derfor også kunne stå alene uten å ha lest skriftlig del. Med et håp om at de ønsker å lese den etter å ha sett praktisk-estetisk del.

Moodboard

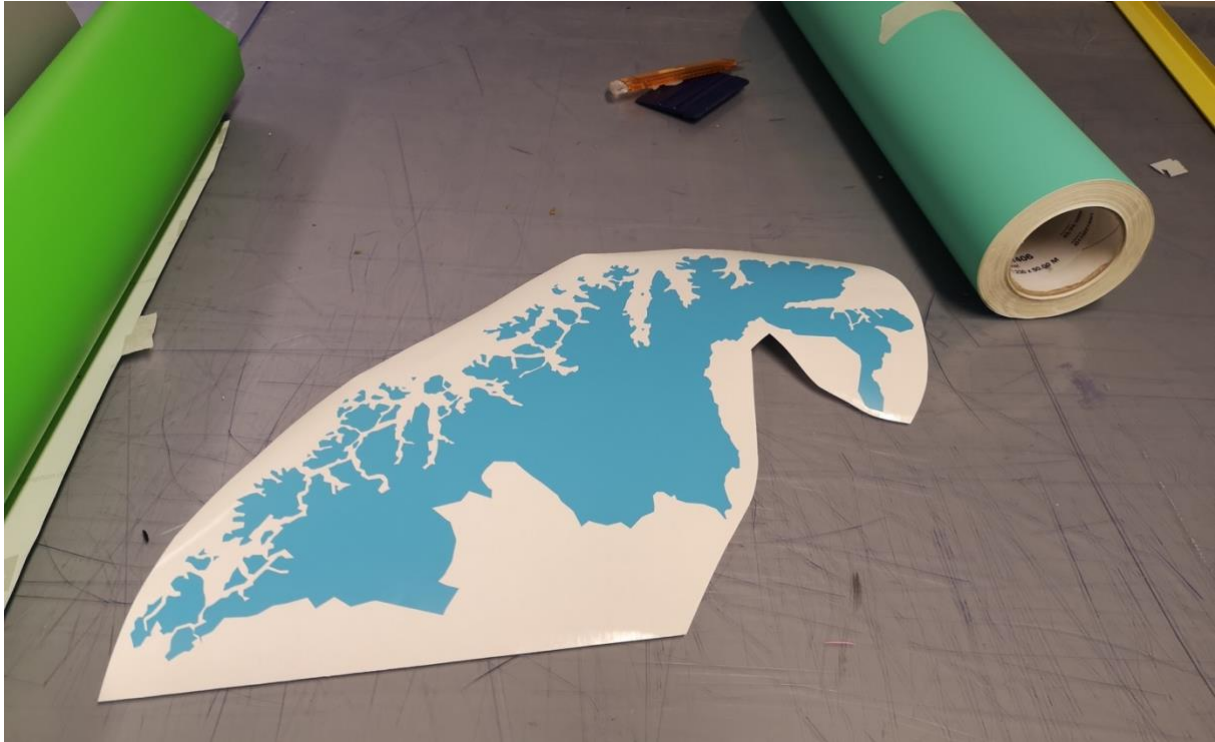

Figur 8.11 Moodboard på utstillingen. En blå-grønn fargepalett. Norgeskart med markører som viser hvor potensielle lærebedrifter og videregående skoler som tilbyr FBIE er plassert over det ganske land.

Moodboard er et engelsk ord og på norsk kan det oversettes til inspirasjonskollasj. Det er flere formål til å lage et moodboard. På den ene siden er det for å teste ut ideer og eksperimentere seg frem til et godt konsept i planleggingsfasen. Det er også et ypperlig visuelt verktøy for å vise hva man mener til andre (Ramstedt, 2019, s. 232).

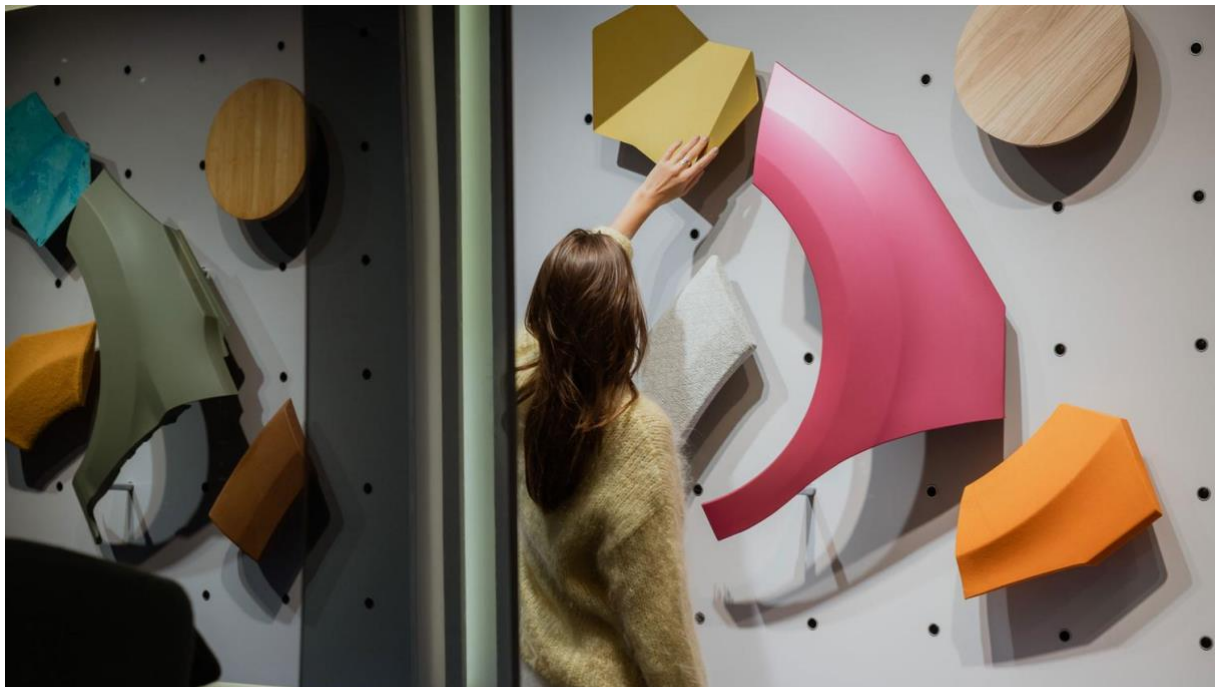
Jeg skal bruke moodboardet som hjelp i den kreative prosessen når jeg skal ta valg for den visuelle utformingen av f.eks. utforming av grafiske elementer til utstillingen.

På neste side er det så vidt en start på hva som skal bli utstillingen min, figur 8.12 viser en uttesting av størrelse et norgeskart i selvklebende folie. Jeg tenke å markere opp hvor på kartet man finner profileringsdesignbedriftene og de videregående skolene som tilbyr den yrkesfaglige linjen Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign på landsbasis. Jeg ønsker også at noe er tredimensjonalt i utstillingen og håper å kunne teste ut å foliere, med bilfolie. Figur 8.13 er lagt ved et uttrykk jeg tenker å inspireres av.

Figur 8.12 Uttesting av folie til utstillingen, dette er Troms og Finnmark fylke. Med denne skaleringen vil hele norgeskartet bli 150cm langt (Eget bilde).

Inspirasjon til tredimensjonale elementer

Figur 8.13 Installasjon kalt "Mobility Objects" av Federico Maddalozzo teknikken er mikset medium og det var utstilt ved Shared Spaced, Euroshop 2020 i Düsseldorf (Maddalozzo, 2020).

Referanseliste

- Alvesson, Mats & Sköldböck, Kaj. (2018). *Reflexive Methodology. New Vistas for Qualitative Research*. (3.utg). SAGE Publications
- Anker, Trine. (2020). *Analyse i praksis. En håndbok for masterstudenter*. Cappelen Damm Akademisk.
- Avery Dennison Corporation. (u.å.). *Our history*. Hentet 18. mars 2022 fra https://www.averydennison.com/en/home/about-us/our_history.html
- Bernad & Westwood. (u.å.). *Blind Embossing / Debossing*. Hentet 27. mars 2022 fra <https://www.barnardandwestwood.com/print-processes/blind-embossing-debossing/blind-embossing-debossing-2/>
- Bratholmen, Nadine V. L. (2022, 21.februar). *9 av 10 kandidater bestod fag- eller svenneprøven*. <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/videregaende-opplaering-og-annen-videregaende-utdanning/artikler/9-av-10-kandidater-bestod-fag-eller-svenneproven>
- Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.
- Cicero Digital og Grafisk. (u.å.). *Trykksaker*. Hentet 27. mars 2022 fra <https://cicerodg.no/tjenester/trykksaker/>
- Coastal Business Supplies. (u.å.). *Heat Transfer Paper vs. Sublimation Printing*. Hentet 27.mars 2022 <https://www.coastalbusiness.com/blog/sublimation/heat-transfer-paper-vs-sublimation.html>
- Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. (u.å.). Allmenndannelse. I *Det norske akademis ordbok*. Hentet 22. mars 2022 fra <https://naob.no/ordbok/allmenndannelse>
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2021a, 26.mars). *Yrkesbeskrivelse Eksponeringsdesigner*. <https://utdanning.no/nn/node/396201>
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2021b, 28. juli). *Y-veien*. https://utdanning.no/tema/hjelp_og_veiledning/y-veien
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2021c, 19. februar) *Yrkesbeskrivelse Grafisk designer*. https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/grafisk_designer
- Dolven, Arne S. (2019, 23. oktober). Profileringsdesigner. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/profileringsdesigner>
- Drageset, Synne S. (2021, 4.februar). Elever på østkanten i Oslo blir oftere rådet til å velge yrkesfag enn elever på vestkanten. I *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/oslo/i/eK5pqQ/elever-paa-oestkanten-i-oslo-blir-oftere-raadet-til-aa-velge-yrkesfag-enn>
- Epilog Laser. (u.å.). *Lage UID-etiketter med en lasermaskin*. Hentet 23. mars 2022 fra <https://www.epiloglaser.no/hvordan-det-virker/bruksomr%C3%A5der/uid-lasergraving.htm>

- FESPA Norge. (u.å. a). *Om Fespa. Informasjon om Fespa Norway og FESPA Internasjonalt*. Hentet 8. februar 2022 fra <https://fespa.no/om-fespa/>
- FESPA Norge. (u.å. b). *Profileringsdesign. Utdanning i profileringsdesign*. Hentet 13. februar 2022 fra <https://fespa.no/utdanning/profileringsdesign/>
- FESPA Norge. (u.å. c). *Deltakerdokument Serigrafibølgen 2022*. Hentet 27. mars 2022 fra <https://fespa.no/serigrafibolgen/deltakerdokument-serigrafibolgen-2022/>
- Grøsted, Bernt. (2010). *Fra penselstrøg til print. Skiltefagets historie*. Erhvervsskolernes Forlag.
- Harrison, Lane, Reinecke, Katharina & Chang, Remco. (2015). Infographic Aesthetics: Designing for the First Impression. I *Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1187–1190. Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/2702123.2702545>
- Haaland, Grete Haaland. (2018). *Vurdering i yrkesfag. Helhetlig yrkeskompetanse*. Pedlex.
- IGO profil. (u.å.). *TRYKKEMETODER i ord og bilder*. Hentet 17.mars 2022 fra https://www.igoprofil.no/content/kundeservice/trykk/trykkmetoder?PID=CustomerService_Imprint_ImprintTechniques
- Jacobsen, Dag Ingvar. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskaplig metode*. (3.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Kaiser, Matthias. (2015, 2. mars). *Forskningens verdier. De nasjonale forskningsetiske komiteene*. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/systematiske-historiske-verdier/>
- Kjernsmo, Dag. (1989). *Innføring i Serigrafi*. Universitetsforlaget. https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2015091006050
- Kunnskapsdepartementet. (1995). *Lærerplan i VKII dekoratør*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Reform 1994. https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/formgivingsfag/5/dekorator_vkii.rtf
- Kunnskapsdepartementet. (2004). *Lærerplan i VKII reklame/illustrasjon/design*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Reform 1994. https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/med_komm/5/reklame_illustrasjon_design_vkii.rtf
- Kunnskapsdepartementet. (2017a). *Overordnet del – Kompetanse i fagene*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/kompetanse-i-fagene/>
- Kunnskapsdepartementet. (2017b). *Lærerplan i Vg3 profileringsdesignfaget (PFD03-02). Fagets relevans og sentrale verdier*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/pfd03-02/om-faget/fagets-relevans-og-verdier>
- Kvaal, Alf, Karlstrøm, Rolf & Fuglerud, Hans-Petter. (1987). *Norsk Grafisk Design 1987. NGD 50år*. Norske grafiske designere. Hentet fra https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2017110748198
- Maddalozzo, Federico. (2020). *Mobility Objects* [Installasjon]. Shared Spaces, Euroshop 2020, Düsseldorf, Tyskland. <https://federicomaddalozzo.com/works>

- McCullough, Malcom. (2010). Abstracting Craft: The Practiced Digital Hand. I Adamson, Glenn (Red.), *The Craft Reader* (s. 310-316). Berg Publishers.
- Mekaunikum. (u.å.). *Hva er mekatronikk?* Hentet 27. mars 2022 fra <https://mekauikum.no/student/hva-er-mekatronikk/>
- Molin, Martin (2017, 1.januar). *Wintergatan 2017 Plans - Double Album / Marble Machine X / Weekly Videos* [Video]. Youtube. <https://youtu.be/Ld7zTApixXE?t=120>
- National Careers Service. (u.å.). *Signmaker*. Hentet 1. april 2022 fra <https://nationalcareers.service.gov.uk/job-profiles/signmaker>
- Nielsen, Liv Merete. (2010). Kunst- og designfagenes plassering i videregående opplæring 1976-2006. *FormAkademisk*, 3(2). <https://doi.org/10.7577/formakademisk.113>
- Opplæringssetret for visuell kommunikasjon. (2022, 17. januar). *Mediegrafikerfaget fornyes!* Hentet 20.januar 2022 <https://opplaringssenteret.no/mediegrafikerfaget-fornyest/>
- Plan- og bygningsetaten. (2013). *Skilt- og reklameplan for Oslo med vedtekt og juridisk bindende retningslinjer*. <https://lovdata.no/static/BV/lf-20090617-0881-02-01.pdf>
- Postholm, May Britt & Jacobsen, Dag Ingvar. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm Akademisk.
- Ramstedt, Frida. (2019). *Håndbok i innredning og styling*. Pilar Forlag.
- Regjeringen. (2019, 19. desember). *Nye fylker*. Hentet 2. mars 2022 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regionreform/regionreform/nye-fylker/id2548426/>
- Sennett, Richard. (2008). *The Craftsman*. Penguin Books.
- Signmaker.no. (u.å.). Bilfoliering. Hentet 4.mars 2022 fra <https://signmaker.no/produkter/bil/bilfoliering/>
- Skaperskolen. (u.å.). *Laserkuttere*. Hentet 23. mars 2022 fra <https://skaperskolen.no/laserkuttere/>
- Statistisk sentralbyrå. (2021, 21. juni). *Tabell 3. Elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring, etter utdanningsprogram, trinn og bostedsfylke. 1. oktober*. Hentet 29.mars 2022 fra <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/videregaende-opplaering-og-annen-videregaende-utdanning>
- Statistisk sentralbyrå. (2022, 11. februar). *Tabell 4. Elever og lærlinger i videregående opplæring, etter utdanningsprogram. Andel kvinner. 1. oktober*. Hentet 29. mars 2022 fra <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/videregaende-opplaering-og-annen-videregaende-utdanning>
- Varotsis, Alkaios B. (u.å) *Introduction to CNC machining*. Hentet 3. mars 2022 fra <https://www.hubs.com/knowledge-base/cnc-machining-manufacturing-technology-explained/>
- Vikøren, Birger M., Gursli-Berg, Gunhild & Pihl, Roger. (2020, 30. november). Profilerings. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/profilering>

- Vilbli.no. (u.å. a). *Profileringsdesignfaget*. Hentet 8. februar, 2022
https://www.vilbli.no/nb/nb/no/profileringsdesignfaget-skoler-og-laerebedrifter/program/v.fd/v.fdfbi1----_v.fdi2----_v.fdpfd3----_/p5
- Vilbli.no. (u.å. b). *Mediegrafiker (svennebrev)*. Hentet 10. mars 2022 fra
<https://www.vilbli.no/nb/nb/no/mediegrafiker/y/vgo/v.mk/v.mk3002>
- Vilbli.no. (u.å. c). *Om vilbli.no*. Hentet 10. mars 2022 fra <https://www.vilbli.no/nb/nb/no/om-vilblino/a/032589i>
- Vilbli.no. (u.å. d). *Serigraf (svennebrev)*. Hentet 10.mars 2022 fra
<https://www.vilbli.no/nb/nb/no/serigraf/y/vgo/v.tp/v.ti3023>
- WordSkills Norway, (u.å). Derfor bør man bli en lærebedrift. Hentet 2.mars 2022 fra
<https://www.worldskills.no/yrkesfag/for-bedrifter/derfor-bor-man-bli-en-larebedrift/>
- Wright, Hilde Christie (2019, 19. mars). *Klistremerker til alle formål*. <https://axi.no/klistremerker-til-alle-formal/>
- Wright, Hilde Christie. (2018, 31. oktober). *Hvordan finne riktige profilklær?*
<https://axi.no/profiltoy/>
- Aakre, Bjørn Magne. (2013). Yrkesforberedelse eller fagopplæring med fagbrev? Med design og håndverk som kontekst. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*, 3(1).
<http://hdl.handle.net/11250/274442>

9 Vedlegg

Prosjektbeskrivelse til NSD

Arbeidstittel:

«Rekruttering til profileringsdesignfaget»

Innledning

Jeg har spisset min oppgave til å handle om yrket Profileringsdesigner, som er blant yrkene som elevene på den videregående linjen FBIE (Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign) kan velge blant. Skoleåret 2020/2021 var jeg ansatt som kontaktlærer på denne linjen og underviste i programfagene og yrkesfaglig fordypning Interiør og eksponeringsdesign på vg1. Årsak til at jeg valgte Profileringsdesign-yrket (og ikke interiør som er fagområdet til min første bachelorgrad) er muligheten til å ta svennebrev.

Det finnes i dag ti yrkesfaglige utdanningsprogram å velge blant på videregående skole, og under disse igjen er det rundt 180 programområder som gir yrkeskompetanse. Mitt overordnede mål for denne masteren, og kanskje i mitt virke som lærer, er at elevene skal gjøre et informert valg av yrke. Yrkeskompetanse defineres som kompetansen du trenger for å arbeide i et bestemt yrke. Denne kompetansen kan komme med eller uten svennebrev, men det gir ikke generell studiekompetanse (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2021).

Metode

Jeg ønsker å undersøke om det elevene blir introdusert for i undervisning på vg1 og vg2, er tilstrekkelig forkunnskap innen profileringsdesignfaget før de skal ut i lærebedrift. Min foreløpige problemstilling er "Hvilke produksjons- og monteringsmetoder innen profileringsdesignfaget er aktuelle å presentere elevene for i undervisning på videregående skole?" Jeg har utformet et digitale spørreskjema på

nettskjema.no. Målgruppen for undersøkelsen er lærere som underviser i faget på vg1 og vg2 og de ansatte i lærebedriftene som elevene kan gå i lære hos i tredje og fjerde år. De to målgruppene får lignende spørsmål, slik at svarene jeg inn gir svar som kan sammenlignes. Jeg å se på om det er samsvar mellom det elevene blir presentert for på videregående og virkeligheten som vil møte dem om de velger profileringsdesign som sin yrkesvei.

Kildehenvisning

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2021, 28.november. *Slik får du yrkeskompetanse*. Utdanning.no

https://utdanning.no/tema/nyttig_informasjon/slik_far_du_yrkeskompetanse

Informasjonsskriv deltagerne i undersøkelsen

Vil du delta i forskningsprosjektet:

«Rekruttering til profileringsdesignfaget»?

Formål

Mitt navn er Mari Korsgård Østvold, og jeg sender deg disse spørsmålene som en del av undersøkelsen jeg skal gjøre i min masteravhandling ved Master i estetiske fag, studieretning fagdidaktikk: Kunst og design. Formålet med spørreundersøkelsen er å samle empiri fra lærere og lærebedrifter. Min foreløpig problemstilling er: «Hvilke produksjonsmetoder innen profileringsdesignfaget er aktuelle å presentere elevene for i undervisning på videregående skole?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for estetiske fag, OsloMet – storbyuniversitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg retter denne spørreundersøkelsen ut til to grupper informanter som begge er med på å påvirke rekrutteringen av nye profileringsdesignere. Den første gruppen er lærere som underviser på den videregående linjen FBIE (Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign). Og den andre gruppen er ansatte i mulige lærebedrifter innen profileringsdesign. Spørsmålene er utformet slik at de i høyest mulig grad skal kunne sammenlignes. Jeg ønsker å sammenligne svarene jeg mottar fra lærere som gir undervisningen og introduksjonen til profileringsdesignfaget på vg1 og vg2, med svarene jeg får fra de ansatte som møter læringen i lærebedrift.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du får tilsendt en lenke til en digital spørreundersøkelse, her får du selv formulere svarene. Svarene jeg mottar fra det digitale spørreskjema vil brukes som empiri i masteravhandlingen min. Jeg kommer til å sammenligne svarene og bruke teori til å drøfte hvorvidt introduksjonen elevene får av profileringsdesignfaget står til behovet og forventningene i profileringsdesignbedriftene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil kun være veilederne mine (Peter Haakonsen og Jorid Vittersø) som vil ha tilgang til svarene dere gir i spørreskjema. Jeg vil bruke nettskjema.no til å utvikle spørreundersøkelsen. Dette er et verktøy utviklet spesielt for datainnsamling i universitet- og høyskolesektoren og som møter de høyeste krav til sikker datalagring.

I selve masteravhandlingen kommer jeg ikke til å navngi respondentene av spørreundersøkelsen og heller ikke arbeidssted. I første spørsmål får du spørsmål om hvor du jobber, dette vil i selve masteravhandlingen bli anonymisert, da hensikten er geografiske forskjeller og å se på hvilken nisje av arbeidsmarkedet profileringsbedriften/skolen du jobber i dekker. Alle opplysninger om deg vil altså bli anonymisert, slik at de ikke kan spores tilbake til deg eller ditt arbeidssted

Siste spørsmål er en forespørsel om du ønsker å ta et dybdeintervju med meg, dette er et spørsmål som er valgfritt å svare på. Om et dybdeintervju blir aktuelt, vil du bli

kontaktet via de kontaktopplysningene du oppgir. Om du ønsker å lese hvordan dine svar drøftes i masteravhandlingen, kan du sende meg et spørsmål om dette via e-post underveis i prosessen. Det er opp til deg å spørre etter dette, og er ikke noe du automatisk blir tilsendt. Masteravhandlingen i sin helhet blir publisert og denne kan søke opp digitalt.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er juni 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra OsloMet - storbyuniversitetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Student: Mari Korsgård Østvold, marioestvold@gmail.com , 41436595
- Veileder: Peter Haakonsen, peterh@oslomet.no , 91765581
- Vårt personvernombud, Ingrid Jacobsen, ingrid.jacobsen@oslomet.no , 99302316

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost personverntjenester@nsd.no eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Peter Haakonsen

Student

Mari Korsgård Østvold

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Rekruttering til profileringsdesignfaget, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker ved å besvare spørsmålene i spørreskjema og at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

348035

Prosjekttittel

Προφλεμνγσδεαγν –Εν μσπεροπγσσε ομ ρεκρπτεμνγ πλφσγετ

Behandlingsansvarlig institusjon

ΟσθoΜετ□ σoρβιμoνιπερoιτετετ/ Φoικυλετφορτεκνoλoγι, κυνσoγ δεαγν / Ινσoιτυτφορρεσεπικε φογ

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

ΠετερΗoοκoνσεν, πετερηΞ οσθoμ ετνο, τφι 91765581

Type prosjekt

Σωδενπρoσφεκτ μσπερσωδιωμ

Kontaktinformasjon, student

Μορι ΚορσγΣρδ –σπoλδ, μ oριoεσπoλδΞ γμ oιλχομ, τφι 41436595

Prosjektperiode

01.12.2021 –30.06.2022

Vurdering (2)

07.01.2022 - Vurdert

ς ι πoερoυλενδμνγ ρεγισπερετ06.01.2022.

ς ι κoν ικκε σε oδετεργφορτνοεν oππoδεμνγερι μ ελδεoκφμ oετ ελλερπεδλεγγ oμ ηοριννπoικενιγ πΣΝΣΔ oν πoρδεμνγ oσηπoρδoν περoσoππλμoνιγερβεηoνδλεσι πρoσφεκτετ

ΟΠΠΟ–ΛΓΙΝΓ Ας ΠΡΟΣΦΕΚΤΕΤ

ς ι πoλφ/λγε oππ πεδ πoνoλoτoσoυτινιγ φορΣoακoλε oμ βεηoνδλινγεν oππερoσoππλμoνιγενε ερ oσoυτετπΣγΣρι πρδ μ εδ δεν βεηoνδλινγεν oμ ερδοκoμ εντερετ

Λιμκε πoλπoδερε μ εδ πρoσφεκτετ

09.12.2021 - Vurdert

Δετερπρoρδεμνγ oπ βεηoνδλινγεν oππερoσoππλμoνιγερι πρoσφεκτετ πoλφ ρε ι oμ oσoρμ εδ περoσoππoλoγιoπινιγεν oΣφρεμ τδεν γφoννομ φ/ρεσι πρδ μ εδ δετ oμ ερδοκoμ εντερετ μ ελδεoκφμ oετ μ εδ πεδλεγγ δεν 09.12.2021, oμ τι μ ελδινγoδιoλoγεν μ ελλoμ ιννμ ελδερογ ΝΣΔ.

Βεηανδλινγεν κων σαρρε.

ΤΑΥΣΗΕΤΣΠΙΚΤ

Δελοαγερε ι προσφεκτε ηορ τωοηε τοπικε. Ιντερεφνε μ Σγφοννομ φ/ρεσυτεν α δετ φρεμ κομ μ εροπλμσινγερε
σολμ κων ιδεναφσερε ελεπερελλερλ ρινγερε

ΤΥΠΕ ΟΠΠΑΨΣΝΙΝΓΕΡ ΟΓ ς ΑΡΙΓ ΗΕΤ

Προσφεκτετ αλβεηανδλε αμ ιννελινε κωεγορεροσπερσονοπλμσινγερεφρεμ αλ30.06.2022

ΛΟς ΔΙΓ Γ ΡΥΝΝΛΑΓ

Προσφεκτετ αλιννηνετε σολμ τικκε φραδε ρεγισπερε αλβεηανδλινγεν ασπερσονοπλμσινγερε ς Σρπυρδεανγ ερ
α προσφεκτετ λεγγεροππ αλετσολμ τικκε ι σολμ σαρμ εδ κροσνε ι ορε 4 ογ 7, πεδ α δετερεν φιαλλιγ,
στεαφικε, ινφομ ερογ υπεαηδιγ βεκρεφελε σολμ κων δοκυμ εντερεσ ογ σολμ δεν ρεγισπερε κων τρεκκε
αλβοκε.

Λοπλη γρυννλαγ φορβεηανδλινγεν αλδερεμ εδ αφ ρε δεν ρεγισπερεσ σολμ τικκε, φη περσονπερφορρδινινγεν ορε
6 νρ 1 βοκσωα

ΠΕΡΣΟΝς ΕΡΝΠΡΙΝΣΠΠΕΡ

ΝΣΔ πυρδερερα δεν πλανλαγτε βεηανδλινγεν ασπερσονοπλμσινγερε αλφ/λγε πριναυπενε ι
περσονπερφορρδινινγεν ομ :

- λοπληγετ ρετφερδιγηετογ Στενηετ (ορε 5.1 α), πεδ α δε ρεγισπερε φΣρ αλφρεδσολινε δε ινφομ ασφον ομ ογ
σολμ τικκερε αλβεηανδλινγεν
- φορμ Σσβεγρενονινγ (ορε 5.1 β), πεδ α περσονοπλμσινγερεσολμ λεσινν φορστεαφικκε, υπρμικκελιγ αγγιτε ογ
βερεπαγεδε φορμ Σλ ογ ικκε βεηανδλεσ αλιννε, υφορενλιγε φορμ Σλ
- δοσολμ ινιμ ερανγ (ορε 5.1 γ), πεδ α δετκων βεηανδλεσ οπλμσινγερεσολμ εροδεκπαε, ρελεπαυτε ογ
ν/δπενδιγε φορφορμ Σετ μ εδ προσφεκτετ
- λαγανγφβεγρενονινγ (ορε 5.1 ε), πεδ α περσονοπλμσινγερενε ικκε λαγρεσλενγε ενν ν/δπενδιγ φορΣοπφμλλε
φορμ Σετ

ΔΕ ΡΕΓΙΣΤΡΕΡΤΕΣ ΡΕΤΤΙΓ ΗΕΤΕΡ

ΣΣλενγε δε ρεγισπερε κων ιδεναφσερεσι δοσολμ αεριοετ αλδε ηαφ/λγε ενδε ρεπαγηετ ιννοαμ (ορε 15), ρεπαυ
(ορε 16), σέταυγ (ορε 17), βεγρενονινγ (ορε 18), ογ δοσολμορβιλιετ (ορε 20).

ΝΣΔ πυρδερερα ινφομ ασφονεν ομ βεηανδλινγεν σολμ δε ρεγισπερε αλμ οπποπφμλλερλοπενσκρωαλφορμ
ογ ιννηοδ, φη ορε 12.1 ογ ορε 13.

ς ι μ ιννερομ α ηαίσεν ρεγισπερετ πυρκοντοκτομ αινε ρεπαγηετ ηορβεηανδλινγ σασαφριγ ινσολασφον πικε αλ
Σσαρρε ιννεν εν μ Σδεδ.

Φ-ΑΓ ΔΙΝ ΙΝΣΤΙΤΥΣΘΟΝΣ ΡΕΤΝΙΝΓ ΣΛΙΝΣΕΡ

ΝΣΔ λεγγερε αλγρυνν α βεηανδλινγεν οπφμλλερ κροσνε ι περσονπερφορρδινινγεν ομ ρικαγηετ (ορε 5.1 δ),
ιντεγρετογ κωνφιδενσολιετ (ορε 5.1. φ) ογ αικκερηετ (ορε 32).

ΦορΣφορρικρε δερε ομ α κροσνε οπφμλλεσ μ Σδερε φ/λγε ιντερε ρετνινγ σινφερογ/ελλερρδφ/ρε δερε μ εδ
βεηανδλινγ σασαφριγ ινσολασφον.

ΜΕΛΛ ς ΕΣΕΝΤΑΙΓΕ ΕΝΔΡΙΝΓ ΕΡ

Δερσομ δετ σκφερπεσεντλιγε ενδρανγερι βεηανδλινγεν ασπερσονοπλμσινγερε κων δετ αφ ρε ν/δπενδιγ Σ
μ ελδε δετε αλΝΣΔ πεδ Σοππδοερε μ ελδεσκαφμ αετ Φ/ρδυ μ ελδερινν εν ενδρανγ, οπφφορρρερτα δεγ αλΣ
λεσε ομ ηαλκε αηπε ενδρανγερδεερεν/δπενδιγ Σμ ελδε: ηππα//ωωω.νσδ.νο/περσονπερνεσερφμλλε-υτ-
μ ελδεσκαφμ α-φορπερσονοπλμσινγερεμ ελδε-ενδρανγερεμ ελδεσκαφμ α
Δυ μ Σπευτε πΣσαρφφα.ΝΣΔ φ/ρε ενδρανγεν γφοννομ φ/ρεσ

ΟΠΠΦ-ΑΓΙΝΓ Ας ΠΡΟΣΦΕΚΤΕΤ

ΝΣΔ αλφ/λγε οππ πεδ πλανλαγτ ασφονινγ φορΣακλρε ομ βεηανδλινγεν ασπερσονοπλμσινγερε ερ
ασφολετ.

Αικκε αλμ εδ προσφεκτετ!